

Exportstrategin

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen lägger regeringens skrivelse 2015/16:48 Regeringens exportstrategi till handlingarna och avslår samtliga motionsyrkanden. Utskottet delar regeringens bedömning att det behövs statliga insatser för att stärka svenska företags export och internationaliseringsmöjligheter, med ett särskilt fokus på små och medelstora företag. Utskottet välkomnar därför att regeringen överlämnat en skrivelse om dess exportstrategi till riksdagen.

Motionsyrkandena handlar bl.a. om vissa övergripande frågor om handels- och investeringsfrämjande, certifiering och upphandling av regional och lokal exportrådgivning, gränshinder, kreativa näringar, marknadsföring av Sverige samt frihandel och rättvis handel. Utskottet hänvisar bl.a. till aviserade och pågående insatser inom ramen för regeringens exportstrategi.

I betänkandet finns 16 reservationer (M, SD, C, V, L, KD).

Behandlade förslag

Regeringens skrivelse 2015/16:48 Regeringens exportstrategi.

Två motioner som väckts med anledning av skrivelsen.

30 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2015.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet.....	6
Ärendet och dess beredning.....	6
Skrivelsens huvudsakliga innehåll.....	6
Utskottets överväganden.....	7
Exportstrategin.....	7
Regeringens skrivelse.....	7
Utrikesutskottets yttrande.....	15
Vissa kompletterande uppgifter.....	16
Utskottets ställningstagande.....	21
Exportstrategin: handels- och investeringsfrämjande.....	22
Motionerna.....	22
Utskottets ställningstagande.....	26
Exportstrategin: marknadsföring och tillgänglighet.....	33
Motionerna.....	33
Utskottets ställningstagande.....	35
Exportstrategin: vissa frågor om internationell handel.....	37
Motionerna.....	37
Vissa kompletterande uppgifter.....	39
Utskottets ställningstagande.....	39
Reservationer.....	42
1. Vissa övergripande frågor om handels- och investeringsfrämjande, punkt 2 (M, C, L, KD).....	42
2. Vissa övergripande frågor om handels- och investeringsfrämjande, punkt 2 (SD).....	44
3. Certifiering och upphandling av regional och lokal exportrådgivning, punkt 3 (M, C, L, KD).....	45
4. Gränshinder, punkt 4 (V).....	47
5. Kosmopoliter, punkt 5 (M, C, L, KD).....	47
6. Kreativa näringar, punkt 6 (M, C, L, KD).....	48
7. Övrigt om handels- och investeringsfrämjande, punkt 7 (M).....	50
8. Övrigt om handels- och investeringsfrämjande, punkt 7 (SD).....	50
9. Övrigt om handels- och investeringsfrämjande, punkt 7 (KD).....	52
10. Marknadsföring av Sverige, punkt 8 (M, C, L, KD).....	53
11. Kvalitetsmärkning inom besöksnäringen, punkt 9 (M, C, V, L, KD).....	55
12. Regionala direktflyg, punkt 10 (M, C, L, KD).....	56
13. Regionala direktflyg, punkt 10 (V).....	57
14. Frihandel och rättvis handel, punkt 11 (M, C, L, KD).....	58
15. Frihandel och rättvis handel, punkt 11 (V).....	59
16. Staters rätt att reglera, punkt 12 (V).....	60
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	63
Skrivelsen.....	63
Följdmotionerna.....	63
Motioner från allmänna motionstiden 2015/16.....	65
<i>Bilaga 2</i>	
Utrikesutskottets yttrande 2015/16:UU3y.....	69

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Exportstrategin

1. Skrivelsen

Riksdagen lägger skrivelse 2015/16:48 till handlingarna.

Exportstrategin: handels- och investeringsfrämjande

2. Vissa övergripande frågor om handels- och investeringsfrämjande

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:2449 av Lars Hjälmered m.fl. (M) yrkandena 3 och 6,

2015/16:2849 av Johan Nissinen m.fl. (SD) yrkandena 1–3 och

2015/16:3315 av Lars Hjälmered m.fl. (M, C, L, KD) yrkandena 1, 2, 7 och 18.

Reservation 1 (M, C, L, KD)

Reservation 2 (SD)

3. Certifiering och upphandling av regional och lokal exportrådgivning

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:2449 av Lars Hjälmered m.fl. (M) yrkandena 7, 8 och 10 samt

2015/16:3315 av Lars Hjälmered m.fl. (M, C, L, KD) yrkandena 11–13.

Reservation 3 (M, C, L, KD)

4. Gränshinder

Riksdagen avslår motion

2015/16:3296 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 5.

Reservation 4 (V)

5. Kosmopoliter

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:2449 av Lars Hjälmered m.fl. (M) yrkande 9,

2015/16:3207 av Penilla Gunther m.fl. (KD) yrkande 41 och

2015/16:3315 av Lars Hjälmered m.fl. (M, C, L, KD) yrkande 8.

Reservation 5 (M, C, L, KD)

6. Kreativa näringar

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:1189 av Lars Hjälmered m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 10,

2015/16:2449 av Lars Hjälmered m.fl. (M) yrkande 12,

2015/16:2453 av Lars Hjälmered m.fl. (M) yrkande 4 och

2015/16:3315 av Lars Hjälmered m.fl. (M, C, L, KD) yrkande 14.

*Reservation 6 (M, C, L, KD)***7. Övrigt om handels- och investeringsfrämjande**

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:150 av Edward Riedl (M),

2015/16:2078 av Anders Forsberg m.fl. (SD) yrkande 13,

2015/16:2453 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 5,

2015/16:2890 av Johan Nissinen m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2,

2015/16:3147 av Penilla Gunther m.fl. (KD) yrkande 4 och

2015/16:3207 av Penilla Gunther m.fl. (KD) yrkandena 39 och 40.

Reservation 7 (M)

Reservation 8 (SD)

Reservation 9 (KD)

Exportstrategin: marknadsföring och tillgänglighet

8. Marknadsföring av Sverige

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:404 av Sten Bergheden (M) yrkande 1,

2015/16:2369 av Anders W Jonsson m.fl. (C) yrkande 23,

2015/16:2450 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkandena 1–3,

2015/16:3207 av Penilla Gunther m.fl. (KD) yrkandena 23, 24 och 26

samt

2015/16:3315 av Lars Hjalmered m.fl. (M, C, L, KD) yrkande 15.

Reservation 10 (M, C, L, KD)

9. Kvalitetsmärkning inom besöksnäringen

Riksdagen avslår motion

2015/16:3315 av Lars Hjalmered m.fl. (M, C, L, KD) yrkande 17.

Reservation 11 (M, C, V, L, KD)

10. Regionala direktflyg

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:3296 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 4 och

2015/16:3315 av Lars Hjalmered m.fl. (M, C, L, KD) yrkande 16.

Reservation 12 (M, C, L, KD)

Reservation 13 (V)

Exportstrategin: vissa frågor om internationell handel

11. Frihandel och rättvis handel

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:372 av Hans Linde m.fl. (V) yrkande 5,

2015/16:3296 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkandena 1 och 2 samt

2015/16:3315 av Lars Hjalmered m.fl. (M, C, L, KD) yrkandena 3–6, 9 och 10.

Reservation 14 (M, C, L, KD)

Reservation 15 (V)

12. Staters rätt att reglera

Riksdagen avslår motion

2015/16:3296 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 3.

Reservation 16 (V)

Stockholm den 17 mars 2016

På näringsutskottets vägnar

Jennie Nilsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Jennie Nilsson (S), Lars Hjärmered (M), Hans Rothenberg (M), Ingemar Nilsson (S), Josef Fransson (SD), Ulf Berg (M), Per-Arne Håkansson (S), Helena Lindahl (C), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Mattias Bäckström Johansson (SD), Penilla Gunther (KD), Anna-Caren Säterberg (S), Hanna Westerén (S), Annika Lillemets (MP), Håkan Svenneling (V), Mathias Sundin (L) och Anders Lönnberg (S).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlas regeringens skrivelse 2015/16:48 Regeringens exportstrategi och två följdmotioner. Dessutom behandlas 30 motionsyrkanden om handels- och investeringsfrämjande från den allmänna motions tiden 2015.

Som ett led i beredningen av ärendet fick utskottet den 10 december 2015 fått en föredragning om skrivelsen av statsrådet Mikael Damberg.

Vid sitt sammanträden den 10 december 2015 beslutade utskottet att ge utrikesutskottet tillfälle att yttra sig över skrivelsen och eventuella följdmotioner. Utrikesutskottet lämnade den 11 februari 2016 ett yttrande. Yttrandet redovisas i bilaga 2.

Utskottet behandlar parallellt med detta ärende regeringens skrivelse 2015/16:69 Politik för hållbart företagande (bet. 2015/16:NU12).

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

Regeringens skrivelse innehåller en redovisning av innehållet i den exportstrategi som regeringen tagit fram i dialog med näringslivet, och som regeringen fattade beslut om den 24 september 2015. I skrivelsen redovisas ett flertal åtgärder som regeringen ämnar vidta inom ramen för strategin för att möta de utmaningar som den svenska utrikeshandeln enligt regeringen står inför, och som beskrivs inledningsvis i skrivelsen. Exportstrategin syftar till att öka exporten (både i absoluta tal och som andel av BNP), öka Sveriges attraktionskraft för investeringar, kompetens och turister, öka andelen exporterande företag och öka deltagandet av svenska företag i den globala ekonomin. Strategin ska också bidra till regeringens övergripande mål om att Sverige ska ha EU:s lägsta arbetslöshet 2020.

Utskottets överväganden

Exportstrategin

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen lägger regeringens skrivelse 2015/16:48 till handlingarna. Utskottet delar regeringens bedömning att det behövs statliga insatser för att stärka svenska företags export och internationaliseringsmöjligheter, med ett särskilt fokus på små och medelstora företag. Utskottet välkomnar därför att regeringen överlämnat en skrivelse om dess exportstrategi till riksdagen.

Regeringens skrivelse

Inledning

Regeringens exportstrategi innehåller ett 70-tal åtgärder för att möta de utmaningar som svensk utrikeshandel enligt regeringen står inför:

- Svensk export måste i högre utsträckning nå tillväxtmarknaderna.
- Fler små och medelstora företag måste våga och vilja exportera.
- Svenska varor, tjänster och system måste nå ännu högre upp i förädlingskedjan.
- Sveriges attraktionskraft för investeringar, kompetens och turister måste öka.
- Den globala handeln måste hållas öppen.

Utöver att exportstrategin ska bidra till regeringens övergripande mål om att Sverige ska ha EU:s lägsta arbetslöshet 2020 är regeringens uttalade mål med strategin att:

- öka exporten, både i absoluta tal och som andel av BNP
- öka Sveriges attraktionskraft för investeringar, kompetens och turister
- öka andelen exporterande företag
- öka deltagandet av svenska företag i den globala ekonomin.

Regeringen anför att dessa mål i det fortsatta arbetet kommer att brytas ned i delmål som bör vara både mätbara och tidsbegränsade. Vidare framhåller regeringen att genomförandet av exportstrategin är ett löpande arbete som kommer att pågå under resten av mandatperioden och att handlingsplaner för respektive åtgärd kommer att utarbetas.

Regeringen påminner också om att det sker ett arbete utöver exportstrategin som också syftar till att främja exporten. Inom flera politikområden sker ett löpande arbete för att stärka Sveriges internationella konkurrenskraft. Detta

arbete redovisas inte i skrivelsen utan regeringen hänvisar bl.a. till regeringsdeklarationen där prioriterade reformer presenteras. Regeringen nämner därutöver de särskilda nationella strategierna och åtgärdsplanerna som tas fram för t.ex. livsmedelssektorn, skogen, de maritima näringarna och livsvetenskap (life science) och nyindustrialiseringsstrategin där det också kan ingå förslag som syftar till att öka exporten.

När det gäller främjandet av näringslivets export och internationalisering framhåller regeringen att en utgångspunkt är att handeln drivs av näringslivet men att staten kan stötta dess verksamhet och vara marknadskompletterande. Eftersom statens resurser är begränsade måste det göras en prioritering av insatserna så att stödet sätts in där det gör störst nytta. Det statliga främjandet ska inom ramen för EU:s statsstödsregler därför enligt regeringen avhjälpa de marknadsmisslyckanden som omger internationell handel genom att särskilt stödja små och medelstora företag med följande:

- information om export och internationalisering
- information om enskilda exportmarknader
- information om främjande i form av garanti och finansieringslösningar
- kontakter med inköpare, upphandlare och beslutsfattare
- samlad presentation av svenska lösningar och erfarenheter
- hjälp med byråkratiska handelshinder.

Statens främjandeinsatser bör vidare enligt regeringen särskilt fokusera på länder som uppvisar hög BNP, hög förväntad tillväxt eller höga trösklar för företagen att ta sig över för att få in en fot på marknaden.

I de följande två avsnitten presenteras de utmaningar och åtgärder som finns i exportstrategin närmare. När det gäller åtgärderna ligger tonvikten i redogörelsen på de åtgärder som har särskild relevans för de motioner som utskottet ska behandla inom ramen för ärendet. För en redogörelse av samtliga åtgärder hänvisas till skrivelsen.

Utmaningar

När det gäller de utmaningar som den svenska utrikeshandeln enligt regeringen står inför konstaterar regeringen inledningsvis att det är i tillväxtländerna som den största delen av världens tillväxt förväntas ske under de närmaste åren. Nya långväga marknader blir därmed viktigare för den svenska exportens framtid, vilket enligt regeringen talar för att svensk export, både på kort och lång sikt, måste öka till länderna utanför Europa. Regeringen har därför tidigare presenterat en lista med 26 prioriterade marknader, som till stor majoritet är tillväxtländer. Regeringen anför att en viktig faktor i urvalet av dessa länder utöver tillväxtpotential och inkomstnivå har varit graden av ekonomisk frihet. För att det statliga främjandet relativt sett ska göra störst nytta har regeringen valt att prioritera länder där det finns en låg grad av ekonomisk frihet eftersom det är där svenska företag möter fler hinder. I många av dessa länder råder inte bara en ekonomisk ofrihet, utan de

kännetecknas också av att det finns andra politiska, sociala och miljömässiga problem. Regeringen anser att kontakter och handel mellan människor och länder är bra och att det gynnar värden som demokrati, jämställdhet, mänskliga rättigheter och en bättre miljö genom att det öppnar upp för en dialog. Regeringen konstaterar att många svenska företag arbetar aktivt och framgångsrikt med hållbarhetsarbete och framhåller att hållbarhet också ska vara ett verktyg i det statliga exportfrämjandet. Regeringen anser dock att det är viktigt att den är tydlig med vad den förväntar sig av företagen, särskilt när de är verksamma i länder med särskilda utmaningar, och regeringens arbete med hållbart företagande ska därför stärkas. Det görs bl.a. genom den nationella handlingsplanen för företagande och mänskliga rättigheter som regeringen presenterade i augusti 2015 och genom att regeringen kommer att utveckla politiken för hållbart företagande som en del av arbetet med politiken för global utveckling (PGU). Regeringen ser en möjlighet att gynna svensk export genom att förbättra samordningen mellan främjande och bistånd så att regeringen kan verka för att hållbar handel och investeringar i utvecklingsländer leder till fortsatta varaktiga handelsrelationer. Regeringen vill också försöka stötta svenska företag att vinna fler upphandlingar där FN, internationella finansiella institutioner och EU spelar en nyckelroll.

När det gäller de globala samhällsutmaningarna konstaterar regeringen att urbanisering, digitalisering, energiomställning, avfallshantering, elektrifiering, livsstilssjukdomar, åldrande befolkningar, epidemier, klimatförändringar, kriser och katastrofer kommer att medföra stora behov av investeringar i modernisering och utbyggnad av infrastruktur och andra system. Dessa utmaningar ökar den globala efterfrågan på smarta systemlösningar, och här ser regeringen en möjlighet för Sverige och svenskt näringsliv, utbildning, forskning och innovation. Regeringen konstaterar att Sverige och dessa sektorer ligger långt fram på de områden där det finns en ökad efterfrågan, och genom att matcha och paketera svenska erbjudanden till större system och de behov som finns och det som efterfrågas skulle den svenska exporten kunna öka.

En annan utmaning som regeringen har identifierat handlar om de små och medelstora företagen. Även om internationaliseringsgraden hos dessa företag ligger väl till jämfört med EU-genomsnittet konstaterar regeringen att Sverige är sämre på det här området än Danmark och Tyskland. Regeringen framhåller att detta är ett problem eftersom många nya jobb skapas i små och medelstora företag. Regeringen ser att det delvis finns behov av olika typer av stöd vid internationalisering och export beroende på inom vilken sektor de små och medelstora företagen är verksamma och betonar också vikten av att det statliga exportfrämjandet klarar av att hjälpa dessa företag oavsett var i landet de är verksamma. Internationalisering kan också innebära kostnader och risker för det enskilda företaget, och också här bör det offentliga främjandet enligt regeringen spela en viktig roll genom att bidra med kompetens och resurser för att sänka de trösklar som mindre företag möter.

En tredje utmaning som regeringen ser är de svenska företagens positionering i den s.k. globala värdekedjan. Handeln är i dag mer integrerad än tidigare. Produkter och tjänster tas i ökande omfattning fram i globala värdekedjor, där kunskapsinnehållet och arbetsmomenten i produktionen och företagens tjänster delas upp internationellt. Regeringen betonar att det för ett litet exportberoende land som Sverige är viktigt att få företag att förlägga verksamheter med högt förädlingsvärde i Sverige eftersom det bidrar till ökad konkurrenskraft och sysselsättning. Regeringen konstaterar att svenska storföretag ofta är väl positionerade i dessa värdekedjor, med en stor andel i de värdeskapande stegen som forskning och utveckling, design, logistik och marknadsföring. Samtidigt konstaterar regeringen att konkurrensen är hård och att det har skett en mycket stark utveckling i kunskapsintensiv förmåga runt om i världen. Regeringen anser vidare att Sverige i ökad utsträckning bör dra nytta av att Sverige rankas högt i innovationsmätningar och ses som ett intressant land att samarbeta med. Detta kan man göra genom att stärka internationella utbildnings-, forsknings- och innovationssamarbeten mellan akademi, forskningsinstitut och näringsliv i Sverige och i andra länder. Om Sverige ska kunna behålla sin position eller till och med klättra i värdekedjan krävs enligt regeringen en kombination av åtgärder där viktiga beståndsdelar är långsiktiga satsningar på utbildning, forskning, innovation, regelsystem som stimulerar nya innovativa företag, insatser för att attrahera talanger och investeringar samt riktade satsningar på tillväxtmarknaderna.

Den fjärde och sista utmaningen som regeringen utvecklar närmare i avsnittet om utmaningar i skrivelsen är det globala handelssystemet. Eftersom många enskilda företags konkurrenskraft är beroende av hur väl de lyckas ingå i globala värdekedjor är det enligt regeringen av stor vikt att det är enkelt för företag att exportera och importera varor och tjänster och att investera både i Sverige och utomlands. Detta handlar enligt regeringen i första hand om att Sverige måste ha en öppen handels- och investeringspolitik gentemot omvärlden. Detta kan Sverige uppnå genom sin politik för öppenhet (t.ex. att underlätta för utländska investeringar och underlätta för svenska företag att anlita utländsk expertis), genom att fortsätta arbeta för en fördjupad och fungerande inre marknad inom EU, genom att driva på för att EU ska påverka omvärlden att föra en öppen handels- och investeringspolitik, genom att främja en fri och rättvis världshandel, genom att värna ett öppet och regelbaserat handelssystem inom WTO och andra standardsättande organisationer och genom att bidra till slutförandet av de pågående förhandlingarna om bilaterala frihandelsavtal mellan EU och tredjeländer, särskilt med Förenta staterna (det s.k. TTIP-avtalet) och Japan.

Åtgärder

För att möta de utmaningar som regeringen beskriver i skrivelsen avser regeringen att vidta ett antal konkreta åtgärder (ca 70) som syftar till att stärka statens främjande av näringslivets export och internationalisering och göra det

mer ändamålsenligt och effektivt. Exportstrategin har tagits fram i en dialog med näringslivet, och regeringen framhåller att de åtgärder som presenteras utgår från behov och önskemål från såväl stora som små och medelstora företag. Regeringen uppger också att den i vårändringsbudgeten för 2015 anslag 75 miljoner kronor till exportfrämjande i en särskild satsning, den s.k. exportoffensiven, och ytterligare medel har aviserats inom ramen för satsningen under perioden 2016–2019.

De olika åtgärderna spänner över 22 områden och redovisas i skrivelsen under följande rubriker: Team Sweden, Ökad närvaro på tillväxtmarknaderna, Regionala exportcentra – ”en dörr in” till exportrådgivning, Digital exportinformation – ”ett enda fönster”, Stärk viljan att exportera, Finansiering och kreditgivning, De största affärerna, Övergång från bistånd till bredare ekonomiskt samarbete, Ökat utbyte med internationella organisationer, Det ska vara enkelt att importera och exportera, Förenkla gränsöverskridande e-handel och dataflöden, Främja personrörligheten till och från Sverige, Satsa på internationell standardisering, Kartlägg export- och importproblem och handelshinder, Höjd ambition för hållbart företagande, Utländska företag ska vilja investera i Sverige, Innovativa och tidigt internationaliserade företag, Stärk Sverige bilden i utlandet, Fler besökare till Sverige, Stärk talangattraktionen, Sök de globala evenemangen och Flera direktlinjer till och från Sverige.

För att förbättra samordningen och tydliggöra informationen och ansvarsfördelningen i statens stöd för export och internationalisering skapar regeringen en funktionell och samlad struktur för allt statligt arbete för att stödja näringslivets export och internationalisering, det s.k. Team Sweden. I denna ska det ingå representanter för relevanta departement, centrala statliga myndigheter, organisationer och statliga bolag med uppdrag att stödja näringslivets export och internationalisering. Team Sweden ska bjuda in näringslivet inklusive branschorganisationer till återkommande möten för att diskutera genomförandet av exportstrategin och aktuella frågor.

Regeringen vill göra mer för att underlätta inte minst för små och medelstora företag på de nya tillväxtmarknaderna. Viktiga insatser omfattar t.ex. att öppna dörrar till beslutsfattare och inköpare, kontaktskapande och förtroendebyggande åtgärder, Sverigeinformation, stöd med att hantera handelshinder och konkret hjälp att hitta potentiella kunder, agenter och affärspartner. Regeringen aviserar också en ambition att öppna nya ambassader och generalkonsulat på viktiga marknader och i viktiga städer. Sveriges export- och investeringsråd (Business Sweden) ska också kunna öka sin närvaro på tillväxtmarknader genom att de får ökade resurser för detta.

För att komma åt problemet med att många små och medelstora företag upplever att det är svårt att hitta rätt bland de olika offentliga aktörer som på olika sätt ger stöd till företag inom affärsutveckling och internationalisering ska regeringen skapa regionala exportcentrum. Dessa ska etableras tillsammans med regionala och lokala kontor för Almi Företagspartner AB (Almi), Business Sweden, Exportkreditnämnden (EKN), Tillväxtverket och

andra relevanta organisationer. Utformningen ska ske i samarbete med de regionalt tillväxtansvariga. Business Swedens nätverk av regionala exportrådgivare ska också förstärkas så att exportrådgivning kan tillhandahållas i hela landet.

För att öka kunskapen om utbudet av de tjänster som staten erbjuder företag för att öka sin export och internationalisering avser regeringen också att skapa en digital ingång för exportrådgivning och service där hela det offentliga utbudet av stöd på området samlas. Vidare ska regeringen också genomföra en informationskampanj för att upplysa företagen om det stöd som finns att få. Inom ramen för informationskampanjen avser regeringen även att arbeta för att påverka attityderna till export och enskilda marknader.

Regeringen anför att det finns en del problem kring finansiering och kreditgivning framför allt för små och medelstora företag. För att finna möjliga lösningar till dessa problem ska det tillsättas en arbetsgrupp mellan de viktigaste statliga aktörerna på området och affärsbankerna som tillsammans ska identifiera skälen till problemen och föreslå möjliga lösningar på dessa. Gruppen ska ledas gemensamt av AB Svensk Exportkredit (SEK) och Bankföreningen. Vidare uppmanar regeringen EKN och SEK att öka sin marknadsföring gentemot små och medelstora företag och Almi ska utöka sitt samarbete med EKN och SEK.

För att öka exporten av stora system, t.ex. modernisering och utbyggnad av infrastruktur och system, avser regeringen att skapa projektgrupper för varje enskild stor affär med medverkan från berörda företag, Regeringskansliet och relevanta myndigheter. Vidare ska Business Sweden ges i uppdrag att tillsammans med intresserade företag löpande identifiera de största globala affärerna under de kommande tio åren som har störst potential för svensk export och sysselsättning i Sverige.

För att Sverige ska bli bättre på att hantera övergången från bistånd till handel anser regeringen att exportfrämjande insatser bör samordnas med utvecklingssamarbetet inom sektorer och länder där det finns både ett behov av utvecklingssamarbete samt en svensk resursbas. Regeringen avser vidare att välja ut fem pilotländer för att testa hur övergången från bistånds- till handelsbaserade relationer kan hanteras strategiskt.

För att Sverige och svenska företag ska kunna hävda sig bättre i upphandlingar av infrastruktur och stora systemlösningar i utvecklings- och övergångsekonomier behöver det enligt regeringen utvecklas ett mer systematiskt angreppssätt. Regeringen avser bl.a. att ta fram en samlad strategi för en ökad svensk försäljning av varor och tjänster till FN-systemet, de internationella finansiella institutionerna och EU:s externa utvecklings- och samarbetsprogram. Vidare ska ett långsiktigt arbete inledas för att påverka och förändra FN-systemets upphandlingskrav så att långsiktighet och hållbarhet i högre grad vägs in i besluten.

Regeringen konstaterar att exportföretag är beroende av effektiva tullhantlingsprocesser i de länder som de exporterar sina varor till eller importerar varor från. För att företagen ska kunna få bättre förutsättningar för att kunna

fatta långsiktiga och hållbara beslut i tullrelaterade frågor ska Tullverket ge mer behovspassad information. Vidare ska regeringen genomföra satsningar på kapacitetsutveckling och teknisk assistans i länder utanför EU som inte har lika effektiva tullhanteringsprocesser.

För att förenkla för och öka den gränsöverskridande e-handeln aviserar regeringen att den kostnadsfria digitala e-handelsrådgivningen ska utvecklas till att omfatta fler länder än i dag. Vidare ska informationen till och e-tjänster för utländska företag som önskar rikta sin försäljning till Sverige förbättras. Regeringen avser också att verka för att EU ska acceptera förslag i tjänste-handelsavtalet TISA och andra frihandelsavtal om friare dataflöden och förbud mot krav på lokalt placerad datorutrustning och lokal datalagring.

För att främja personrörligheten till och från Sverige avser regeringen bl.a. att undersöka hur utlandsmyndigheterna kan arbeta för att förkorta handläggningstiderna för viseringar. Möjligheten att öka viseringsarbetet mellan svenska utlandsmyndigheter och företag med tydliga intressen i Sverige för att effektivisera ansökningsprocessen ska också undersökas. Sverige ska också verka för ett väl fungerande regelverk för personrörlighet som underlättar för företag.

För att stärka Sveriges ställning i den internationella standardiseringen avser regeringen bl.a. att ge de svenska standardiseringsorganisationerna ökade möjligheter att kunna åta sig sekretariatansvar på områden som är viktiga för Sverige.

Regeringen vill på ett mer systematiskt sätt kartlägga de hinder som svenska företag upplever i sina handelsförbindelser såväl i EU som med övriga världen. Regeringen avser därför att ge Kommerskollegium i uppdrag att genomföra en större sådan kartläggning, som därefter ska uppdateras regelbundet.

För att stödja svenska företag i deras arbete med hållbart företagande och möta ett upplevt behov hos företag som är aktiva på komplexa marknader avser regeringen att ta fram en plattform som bl.a. kan bistå utlandsmyndigheterna att bidra till hållbart företagande i exportfrämjande sammanhang. Vidare ska kunskaperna om hållbart företagande på utlandsmyndigheterna förbättras. Regeringen hoppas också att den nationella handlingsplanen för företagande och mänskliga rättigheter ska kunna bidra till näringslivets hållbarhetsarbete och anföra att övriga åtgärder som listas i handlingsplanen också utgör en del av genomförandet av exportstrategin.

För att få fler företag att vilja investera i Sverige ska regeringen bl.a. skapa en Team Sweden-samordning även för investeringsfrämjandet. Regeringen avser också att genomlysna den långsiktiga finansieringen till regionernas investeringsfrämjande för att göra dem mindre beroende av kortsiktiga projektmedel. Medel ska också anslås till Business Sweden för att förstärka dess kompetens och utgöra stöd till det regionala investeringsfrämjandet.

För att möta behov av mer specialiserad karaktär hos innovativa och tidigt internationaliserade företag ska export- och internationaliseringsrådgivningen anpassas. Dessa företag kan t.ex. behöva en större mängd intensiv rådgivning

av högspecialiserad karaktär som kan vara relativt kostsam per deltagare. Det handlar ofta om företag inom de kulturella och kreativa näringarna, t.ex. it, dataspel, mode, musik och design.

För att stärka Sverige bilden i utlandet avser regeringen att göra en kraftsamling i en handfull länder där Sverige bilden är svag men där potentialen för export är stor. Vidare ska ett svensk varumärkesbyggande genomföras för utvalda branscher. Tillsammans med berörda aktörer ska regeringen vidare genomföra en satsning för att öka internationaliseringen inom de kulturella och kreativa näringarna samt främja kulturdriven export. Satsningen ska inkludera en jämförande studie med andra länder. Regeringen ska också undersöka möjligheten att lansera ett digitalt skyltfönster för de kulturella och kreativa näringarna.

För att tillvarata besöksnäringens tillväxt- och sysselsättningspotential framhåller regeringen att det är centralt med fortsatta insatser för destinationsutveckling, samverkan och insatser för att marknadsföra Sverige som besöksmål utomlands. Visit Sweden ska fortsätta sitt uppdrag och ska tillföras extra resurser för att marknadsföra Sverige som turistland. Visit Sweden ska vidare genomföra särskilda satsningar för att stärka närvaron på tillväxtmarknader, t.ex. Indien och Kina, profilera Sverige inom eko- och naturturism på landsbygden och genomföra insatser för att förlänga utländska besökares vistelse i Sverige. Regeringen avser också att komplettera Tillväxtverkets insatser för fler exportmogna destinationer med insatser i tidigare skeden, där särskilt fokus ska riktas på insatser som stärker utvecklingen av nya hållbara produkter och upplevelser som kan bidra till fler besökare och växande företag.

För att kunna arbeta högt i värdekedjan behövs tillgång till världsledande forskning och utbildning. Regeringen framhåller att det därför är viktigt att kunna attrahera forskare, studenter och medarbetare från hela världen. Vidare är det många utlandsfödda svenskar som har sina rötter i två kulturer, vilket ger många fördelar i utrikeshandel tack vare att de behärskar språket och har en förståelse för kulturella och sociala koder samt har tillgång till ett nätverk. För att stärka den s.k. talangattraktionen aviserar regeringen att den ska undersöka möjligheten att inrätta ett stipendieprogram, med delfinansiering från näringslivet, riktat till högt kvalificerade utomeuropeiska studenter på områden som teknik, design, naturvetenskap, medicin, innovation och entreprenörskap. Vidare ska det skapas ett besöksprogram för kvalificerade målgrupper av beslutsfattare inom teman som innovation, entreprenörskap och miljöteknik och en alumniplattform för utlandsmyndigheter, lärosäten och svenska företag. Regeringen avser också att utveckla det arbete som syftar till att tillvarata utlandsfödda svenskers och utländska studenters unika kompetens och värde för Sveriges utrikeshandel.

Stora globala evenemang kan enligt regeringen hjälpa till att positionera ett land eller en region och påverka landsbilden positivt. Regeringen avser att tillsammans med idrottsrörelsen och andra relevanta aktörer verka för att fler internationella arrangemang förläggs till Sverige.

Regeringen framhåller slutligen att en av de faktorer som har störst betydelse för utländska företag när de väljer mellan olika alternativ för etablering och nyinvestering är tillgänglighet i form av flygplatser med direkta flyglinjer. Regeringen konstaterar att svenska flygplatser har jämförelsevis få direkta flyglinjer till viktiga städer, inte minst tillväxtländerna. Det statliga turist- och investeringsfrämjandet ska därför stödja det arbete som utförs av främst Swedavia med att attrahera fler direkta flyglinjer till Sverige.

Utrikesutskottets yttrande

I sitt yttrande behandlar utrikesutskottet framför allt de aspekter av regeringens skrivelse som rör dess beredningsområde samt motionerna 2015/16:3296 (V) yrkandena 1 och 2 och 2015/16:3315 (M, C, L, KD) yrkandena 1, 5, 9 och 13. Utrikesutskottet, som välkomnar att regeringen presenterar en sammanhållen exportstrategi för riksdagen, betonar inledningsvis att export- och Sverige-främjandet är en integrerad del av den svenska utrikespolitiken. De insatser som görs av olika statliga aktörer på området ska därför enligt utrikesutskottet genomsyras av de grundläggande principerna om demokrati, mänskliga rättigheter, fred, jämställdhet och hållbar utveckling som Sveriges utrikespolitik vilar på. Utrikesutskottet framhåller att svenska utlandsmyndigheter har en viktig roll i att se till att detta synsätt vägleder främjandet på landnivå och att de främjarinsatser som görs på ett långsiktigt hållbart sätt främjar Sverige-bilden. Utrikesutskottet anser därför att det är bra att regeringen aviserar att det ska skapas lokala Team Sweden-kretsar på landnivå under ambassadernas ledning och vill samtidigt understryka vikten av att utlandsmyndigheternas resurser och bemanning vid behov anpassas för att hantera detta.

I likhet med regeringen understryker utrikesutskottet betydelsen av att det svenska främjandet genomsyras av ett hållbarhetsperspektiv, särskilt i länder med sociala, miljömässiga och demokratiska problem. Utrikesutskottet välkomnar regeringens aviserade plattform för att bl.a. bistå utlandsmyndigheterna att bidra till hållbart företagande i exportsammanhang och att öka kunskaperna om hållbart företagande på utlandsmyndigheterna. Samtidigt betonar utrikesutskottet vikten av att alla statliga aktörer som agerar inom exportfrämjandet ökar sina kunskaper och tar ansvar för att främjandet genomsyras av ett hållbarhetsperspektiv.

När det gäller bistånd och övergången till handel och andra utbyten i de länder där biståndet fasas ut delar utrikesutskottet regeringens bedömning att Sverige kan bli bättre på att hantera den övergången. Utrikesutskottet framhåller dock att biståndsinsatser alltid måste övervägas utifrån det övergripande målet för det svenska biståndet, dvs. att skapa förutsättningar för bättre levnadsvillkor för människor som lever i fattigdom. Utrikesutskottet noterar att regeringen avser att välja ut fem pilotländer för att testa hur övergången från bistånds- till handelsbaserade relationer kan hanteras strategiskt och påminner om att en sådan strategisk övergångsverksamhet

tidigare har bedrivits under perioden 2009–2013. Utrikesutskottet anför att de utgår från att de erfarenheter som gjordes under den perioden tas till vara i den nu aviserade pilotverksamheten.

Utrikesutskottet välkomnar även regeringens ambition att utarbeta en samlad strategi för att öka svensk försäljning av varor och tjänster till FN-systemet och de internationella finansiella institutionerna. Vidare anför utrikesutskottet att de instämmer i att en väsentlig del i detta är att påverka och förändra organisationernas upphandlingskrav så att långsiktighet och hållbarhet i högre grad vägs in i besluten.

När det gäller regeringens aviserade åtgärder för att stärka den svenska närvaron på ett antal tillväxtmarknader framhåller utrikesutskottet att beslutet att öppna och stänga en utlandsmyndighet påverkar Sveriges internationella relationer och medför kostnader. Utrikesutskottet understryker därför betydelsen av att sådana beslut är långsiktiga och bygger på väl förankrade strategier.

Slutligen betonar utrikesutskottet vikten av att i dagens globaliserade värld arbeta med att främja såväl export som import, eftersom svensk export och tillväxt i hög grad är beroende av import. Utrikesutskottet framhåller även att ett ökat handelsutbyte med utvecklingsländer är en viktig del av Sveriges politik för global utveckling.

Utrikesutskottet föreslår att näringsutskottet avstyrker motionerna 2015/16:3296 (V) yrkandena 1 och 2 och 2015/16:3315 (M, C, L, KD) yrkandena 1, 5, 9 och 13.

I yttrandet finns en avvikande mening (V).

Vissa kompletterande uppgifter

Arbetet med exportstrategin

Som framgår i avsnittet om skrivelsen fattade regeringen beslut om exportstrategin den 24 september 2015. Arbetet med att genomföra åtgärderna inom ramen för strategin har därefter påbörjats. Enligt uppgift från Regeringskansliet har arbetet påbörjats för i stort sett samtliga 22 åtgärdsområden, men arbetet har kommit lite olika långt.

När det gäller Team Sweden hölls ett första möte i november 2015, och ett andra möte är planerat till mitten av mars då Statskontorets kartläggning enligt uppgift från Regeringskansliet står på dagordningen. Kartläggningen, som genomförs enligt uppdrag från regeringen, ska visa på vilka överlappningar som kan finnas i uppdrag och verksamheter mellan olika statligt stödda myndigheter och organisationer (se vidare i avsnittet om Statskontorets kartläggning). Vidare har flera lokala utlandsmyndigheter skapat lokala Team Sweden-kretsar.

I januari 2016 återöppnades generalkonsulatet i New York, och regeringen har även fattat beslut om att öppna nya ambassader i Tunis, Manila och Lima. Under våren 2016 genomför Utrikesdepartementet en översyn av honorära konsulat, och inom ramen för översynen tas det även fram förslag om att

utarbete bl.a. utbildningsmaterial. Business Sweden har inte behövt stänga några kontor och har öppnat ett nytt kontor i Singapore och kommer inom kort att öppna ett kontor i Teheran.

Tillväxtverket fick i februari 2016 i uppdrag att vara samordningsmyndighet för regionala exportcentrum. I ett första skede kommer det att skapas regionala exportcentrum på sex olika platser i landet med regional spridning. Business Sweden ska också förstärka sitt nätverk av regionala exportrådgivare med upp till åtta tjänstemän.

För att skapa en digital exportinformation kommer Tillväxtverket att få i uppdrag att bygga ut verksamt.se med en export- och internationaliseringsdel.

För att stärka viljan att exportera har Business Sweden fått i uppdrag att vara sammanhållande för en kommunikationskampanj om export. Kampanjen ska fylla flera syften, men det primära syftet är att få fler företag att ta steget ut på en internationell marknad. För detta har det anslagits 15 miljoner kronor (2015 års budget).

När det gäller finansiering och kreditgivning har EKN fått i uppdrag att öka dialogen med små och medelstora företag. Detta ska göras i en dialog med SEK. Almi, EKN och SEK har också utökat sitt samarbete. Arbetsgruppen mellan de viktigaste statliga aktörerna på området och affärsbankerna har inte träffats under hösten 2015.

Under första halvåret 2016 ska Business Sweden upprätta en grupp med uppgift att löpande identifiera de största affärerna tillsammans med företagen. En struktur ska upprättas inom Regeringskansliet för att fånga upp och i projektform arbeta med de största affärerna som identifierats. För detta avsätts 10 miljoner kronor under 2016. Vidare pågår diskussioner mellan regeringen och Swedfund om att tidigt 2016 upprätta ett instrument under Swedpartnership som ska kunna finansiera projektförberedande och projektunderstödjande konsultstudier. Det förekommer även en dialog med Nordiska investeringsbanken om ett motsvarande nordiskt instrument. Energimyndigheten, Trafikverket, Post- och Telestyrelsen, Skogsstyrelsen och Sveriges Geologiska Undersökning (SGU) har fått i uppdrag att medverka vid främjandeinsatser. En intern dialog har också inletts med andra departement inom Regeringskansliet.

När det gäller övergången från bistånd till bredare ekonomiskt samarbete har bl.a. verksamheterna i Dar es Salaam, Dhaka, La Paz, Lusaka och Nairobi fått i uppdrag att bedriva metod- och verksamhetsutveckling för övergång från bistånd till bredare handelsrelationer.

För att öka svensk försäljning av varor och tjänster till FN-systemet och internationella finansiella institutioner har det tagits fram en samlad strategi. Business Sweden har vidare fått en resursförstärkning bl.a. i New York för att arbeta med FN-upphandlingar. Ett policyarbete kring FN-systemets upphandlingar har också påbörjats.

För att göra det enklare att importera och exportera har regeringen gett Tullverket i uppdrag att redovisa vilka åtgärder som myndigheten har vidtagit

för att bidra till att uppfylla regeringens exportstrategi. I mars 2016 ska Tullverket informera regeringen om vilka insatser som planeras under året.

När det gäller att förenkla gränsöverskridande e-handel och dataflöden hänvisas till det arbete som pågår i Bryssel för att åstadkomma att EU accepterar förslag i TISA, TTIP och frihandelsavtalsförhandlingarna mellan EU och Japan om friare dataflöden och förbud mot krav på lokalt placerad datorutrustning och datalagring. Business Sweden har vidare fått i uppdrag att utöka antalet e-handelsguider och stärka marknadsföringen av dessa. En diskussion har också inletts med Tillväxtverket om att förbättra informationen till och e-tjänster för utländska företag som önskar rikta sin försäljning till Sverige.

För att främja personörligheten till och från Sverige pågår diskussioner inom Regeringskansliet om att se över visumhanteringen i syfte att nå högre effektivitet och kortare handläggningstider och om hur Sverige kan verka för ett väl fungerande regelverk för personörlighet som underlättar för företagen. I januari 2016 gav regeringen också en rad myndigheter i uppdrag att analysera och lämna ett gemensamt förslag på hur webbaserad information till utländska arbetstagare, arbetsgivare och egenföretagare som verkar eller avser att verka i Sverige kan samordnas och utformas på ett lättillgängligt sätt.

När det gäller internationell standardisering pågår diskussioner med Innovationsrådet om finansiering av de svenska standardiseringsorganisationerna för att ge dem ökade möjligheter att åta sig sekretariatsansvar för internationell standardisering. Diskussioner pågår också med centrala myndigheter om att prioritera standardiseringsarbetet.

Kommerskollegium har fått i uppdrag att genomföra en kartläggning av de viktigaste hindren som svenska exporterande och importerande företag upplever i sina handelsförbindelser inom den inre marknaden och med övriga världen. Handelshinderkartläggningen ska redovisas till Utrikesdepartementet senast den 31 oktober 2016.

Business Sweden har tillsammans med Svenska institutet fått i uppdrag att ta fram en plattform för utlandsmyndigheterna om hur hållbart företagande kan användas i exportfrämjandesammanhang. En webbutbildning ska också tas fram.

För att öka utländska företags vilja att investera i Sverige har bl.a. Business Sweden fått en förstärkning för investeringsfrämjandet 2016 med 5 miljoner kronor.

När det gäller innovativa och tidigt internationaliserade företag förs det en dialog med Business Sweden och den medlemsbaserade branschföreningen Sveriges inkubatorer och science parks (SISP) om ett upplägg för export- och internationaliseringsrådgivning till s.k. born globals-företag. Regeringen har avvakta Statskontorets kartläggning av överlappningar inom det statliga främjandesystemet innan uppdrag ges till en statlig aktör att ansvara för att ta fram ett program för den här typen av företag.

För att stärka Sverige bilden i utlandet har bl.a. Sverige bilden under hösten 2015 undersökts av ambassaderna i New Delhi, Jakarta, Bogota, Abuja och

Tel Aviv. Svenska institutet har vidare fått i uppdrag att fortsätta att mäta Sverigebilden i länder där potentialen för export är stor och följa upp effekter av genomförda satsningar. Visit Sweden ska också ta fram ett koncept för varumärkesbyggande av svensk design. Inom detta område sker också en del åtgärder när det gäller kulturella och kreativa näringar. Det har bl.a. gjorts en sammanställning av vad branschen önskar sig för att öka internationaliseringen inom de kulturella och kreativa näringarna, och det har även gjorts en inventering av det befintliga statliga stödet för internationalisering. En jämförelsestudie med andra länder kommer också att genomföras under första halvåret 2016. Vidare har Dataspelsbranschen/Kreativ Sektor fått i uppdrag att ta fram ett digitalt skyltfönster för de kulturella och kreativa näringarna som ska vara klart till i mars 2016.

För att öka antalet besökare till Sverige förs en dialog med Visit Sweden och Tillväxtverket om genomförandet av denna insats. Regeringen hänvisar också till anslaget till turismfrämjande i statens budget för 2016 på 30 miljoner kronor.

För att stärka talangattraktionen har Svenska institutet (SI) tillförts 10 miljoner kronor för att genomföra insatser på området. Myndigheten ska bl.a. ta fram ett förslag till stipendieprogram riktat till högt kvalificerade utomeuropeiska studenter på områden som teknik, design, naturvetenskap, medicin, innovation samt entreprenörskap och skapa en alumniplattform för utlandsmyndigheter, lärosäten och svenska företag. Svenska institutet har också fått i uppdrag att stärka marknadsföringen av Sverige som slutdestination. En dialog pågår också med Almi och Tillväxtverket kring hur utlandsfödda svenskers och utländska studenters unika kompetens kan tillvaratas.

När det gäller globala evenemang förs bl.a. en diskussion med idrottsrörelsen och besöksnäringen kring varumärkesbyggandet av Sverige som evenemangsland.

Slutligen när det gäller målsättningen att skapa fler direktlinjer till och från Sverige förs det en dialog inom ramen för flygstrategin.

Statskontorets kartläggning

I augusti 2015 fick Statskontoret regeringens uppdrag att kartlägga överlappningar i det statliga främjandet av export och näringslivets internationalisering. Uppdraget redovisades i februari 2016. Kartläggningen har genomförts av en konsult (Sweco Strategy AB, Sweco), och i Statskontorets rapport (Kartläggning av överlappningar i statligt exportfrämjande 2016:4) redovisar myndigheten sina sammanfattande bedömningar och slutsatser med anledning av konsultrapporten utifrån uppdragets frågeställningar.

Kartläggningen omfattar 16 aktörer¹ som erbjuder olika tjänster, t.ex. utbildning, information och vägledning, rådgivning, marknadsföring samt finansiering och garantier.

Kartläggningen visar enligt Statskontoret att det statliga främjandet av export och internationalisering bedrivs i ett diversifierat system som är svårt att överblicka både när det gäller aktörer och tjänsteutbud. Detta gör att det finns risker för överlappningar och suboptimering, och det försvårar också prioriteringar mellan olika insatser och åtgärder. Roller och ansvar måste förtydligas och aktörernas uppdrag kopplas till de politiska målen och prioriteringarna för att kunna säkerställa att de statliga stöden används till insatser som gör mest nytta och för att möjliggöra prioritering av åtgärder.

Kartläggningen visar dock samtidigt att antalet överlappningar är begränsade. Även om många av aktörerna arbetar med samma frågor och målgrupper så har de olika roller och funktioner och kommer också in i olika faser. Kartläggningen visar därför att aktörernas tjänster kompletterar varandra i större utsträckning än de överlappar varandra. Det kan också enligt kartläggningen finnas vissa fördelar med ett diversifierat system då det kan leda till att företagen får ökade möjligheter till olika former av stöd.

I rapporten återger Statskontoret ett antal rekommendationer som Sweco har redovisat i sin konsultrapport, och som Statskontoret delar. Dessa återges kortfattat i punktform nedan.

- Det finns ett behov av att förtydliga mål och precisera aktörernas uppdrag.
- Team Swedens funktion och innehåll behöver förtydligas både för de inblandade aktörerna och för företagen. Aktörernas uppdrag behöver också tydligare kopplas till Team Sweden, och tillräckliga resurser behöver avsättas för Team Swedens samordnande funktion.
- För att systemet med regionala exportcentrum ska bli effektivt bör regeringen i samråd med aktörerna inom det statliga främjandesystemet se över vilka aktörer som finns representerade regionalt, vilka aktörer som faktiskt bör ha regional representation samt vilken aktör som är bäst lämpad för att ha det övergripande samordningsansvaret. De regionala exportcentrumens funktion bör också tydliggöras i relation till befintlig regional verksamhet, t.ex. Almis exportrådgivning och Business Swedens regionala exportrådgivare.
- Det bör genomföras en kartläggning av det stöd som erbjuds på regional nivå.
- En utveckling av verksamt.se med avseende på de delar som handlar om export och internationalisering bör tydligt kopplas samman med Team

¹ Aktörer som angavs i uppdraget: Almi Företagspartner AB, Energimyndigheten, Myndigheten för tillväxtpolitiska analyser och utredningar (Tillväxtanalys), Sveriges export- och investeringsråd (Business Sweden), Swecare AB, Tillväxtverket, Verket för innovationssystem (Vinnova) och Visit Sweden AB. Aktörer som tillkommit i kartlägningsarbetet: Exportkreditnämnden (EKN), Enterprise Europe Network (EEN), Swedfund International AB, AB Svensk Exportkredit (SEK), Utrikesdepartementet (Regeringskansliets Projektexportsektariat och utlandsmyndigheterna), Svenska institutet (SI), Kommerskollegium och Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll (Swedac).

Sweden-initiativet. Det skulle kunna bidra till att tydliggöra vilken roll och funktion Team Sweden ska ha nationellt och internationellt. Webbplatsen bör också innehålla en guide som kan slussa företagen rätt exempelvis efter storlek och behov.

Utöver detta anser Sweco även att följande kan övervägas:

- För att öka samordningen och samverkan mellan aktörerna och minska personbundenheten kan man överväga en kartläggning av de samarbeten som finns i dag, för att därefter formalisera de samarbeten som är framgångsrika.
- För att undvika överlappningar kan man överväga att införa avstämningskrav, där en aktör stämmer av med övriga aktörer inom det statliga främjandet av export och internationalisering i samband med utveckling av nya tjänster. Detta skulle även kunna bidra till ökad samordning och samverkan mellan aktörerna.
- För att aktörerna ska få bättre kännedom om varandras uppdrag och tjänsteutbud och därmed bättre kunna guida varandra rätt skulle det kunna genomföras gemensamma introduktionsutbildningar om främjandesystemet. Dessa skulle t.ex. kunna ske ett par gånger om året för nyanställda hos samtliga aktörer.
- För att effektivisera och anpassa systemet efter företagens behov är det viktigt att kartlägga företagens behov och utgå från fördjupade behovs- och branschanalyser innan nya tjänster utformas.

Utskottets ställningstagande

Sverige är ett litet handelsberoende land, och exporten är därmed viktig för den svenska ekonomin och sysselsättningen. Sveriges varu- och tjänsteexport motsvarar nästan hälften av landets BNP. Den svenska handeln är i dag mer än tidigare sammankopplad med handeln i andra länder genom s.k. globala värdekedjor. Enligt uppgift från Kommerskollegium är över hälften av världshandeln handel med insatsvaror och insattjänster. Den svenska exporten är därmed i hög grad beroende av import. Detta är också något som utrikesutskottet betonat i sitt yttrande (yttr. 2015/16:UU3y). Det finns sedan länge ett brett stöd i riksdagen för uppfattningen att frihandel i grunden är något positivt och därmed en viktig princip att värna. Handel och öppenhet kan vara en stark välståndsskapande kraft för såväl världens fattigaste länder som de mer utvecklade länderna. Att motverka protektionism och värna frihandel är därmed både ett globalt och ett svenskt intresse.

I likhet med regeringen kan utskottet konstatera att den svenska exporten, trots att den fortfarande står stark, förlorar exportandelar i relation till omvärlden. Det är därför angeläget att ta till vara de möjligheter som globaliseringen medför. Utskottet anser följaktligen, i likhet med regeringen, att det behövs statliga insatser för att stärka svenska företags export och internationaliseringsmöjligheter, med ett särskilt fokus på små och medelstora

företag. Utskottet välkomnar därför att regeringen överlämnat en skrivelse om dess exportstrategi till riksdagen. Utskottet vill också framhålla vikten av att exportfrämjandet anpassas efter företagets verklighet och noterar i likhet med utrikesutskottet att exportstrategin har utarbetats i dialog med näringslivet.

Därmed föreslår utskottet att riksdagen lägger regeringens skrivelse 2015/16:48 till handlingarna.

Exportstrategin: handels- och investeringsfrämjande

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om vissa övergripande frågor om handels- och investeringsfrämjande. Utskottet hänvisar bl.a. till regeringens exportstrategi.

Riksdagen avslår också motioner om certifiering och upphandling av regional och lokal exportrådgivning. Även här hänvisar utskottet till exportstrategin samt det arbete som initierats utifrån strategin.

Vidare avslår riksdagen ett motionsyrkande om gränshinder. Utskottet hänvisar till det pågående arbetet och välkomnar de initiativ regeringen aviserar i exportstrategin på området. Utskottet betonar vikten av att regeringen ser och tar sitt ansvar i arbetet för att motverka befintliga gränshinder och för att förebygga att nya gränshinder uppstår och avser att följa utvecklingen på området.

Riksdagen avslår dessutom motioner om s.k. kosmopoliter och kreativa näringar. Även här hänvisar utskottet bl.a. till de aviserade åtgärderna i exportstrategin.

Därtill avslår riksdagen övriga motionsyrkanden om handels- och investeringsfrämjande, däribland frågor om exportstöd till småbåtindustrin och uppdrag till Business Sweden.

Jämför reservationerna 1 (M, C, L, KD), 2 (SD), 3 (M, C, L, KD), 4 (V), 5 (M, C, L, KD), 6 (M, C, L, KD), 7 (M), 8 (SD) och 9 (KD).

Motionerna

I kommittémotion 2015/16:1189 av Lars Hjalmered m.fl. (M, C, FP, KD) framhålls de kreativa näringarna som en viktig del av den svenska exporten. För att stödja exporten av dessa tjänster bör riksdagen enligt motionärerna tillkännage för regeringen att Business Sweden måste få ett fördjupat uppdrag att förstärka sitt arbete med de kulturella och kreativa näringarna (yrkande 10).

I kommittémotion 2015/16:3315 av Lars Hjalmered m.fl. (M, C, L, KD) föreslås en rad åtgärder för att främja handels- och investeringsfrämjandet. I motionen konstateras inledningsvis att export är beroende av import och att det därför blir alltför begränsat att enbart tala om en exportstrategi. Motionärerna förordar därför att riksdagen tillkännager för regeringen att

Sverige bör utveckla en handelsstrategi som beaktar såväl import som export som delar av en utvecklad handel (yrkande 1).

Motionärerna uttalar vidare kritik mot att regeringen i sin exportstrategi intar ett ovanifrånperspektiv där staten och Business Sweden ska lösa problemen, samtidigt som villkoren och konkurrenskraften för företagen försvagas genom höjda skatter, regeringens osäkerhet i energifrågan och en vag hållning i frihandelsförhandlingarna med Förenta staterna. För att stimulera ökade inhemska såväl som utländska investeringar krävs enligt motionärerna ett i grunden gynnsamt företagsklimat och generellt sett goda näringsvillkor. Både bolagsskatten och expertskatten måste vara internationellt konkurrenskraftiga. Riksdagen bör därför enligt motionärerna tillkännage för regeringen att exportstrategin bör ta hänsyn till svenska konkurrensvillkor med särskilt fokus på små och medelstora företag (yrkande 2).

Motionärerna anför vidare att regeringen har förbigått att se tjänster som en avgörande konkurrensfördel i exportstrategin. Det sägs att det saknas en tydlig idé om hur tjänsteexporten ska utvecklas i strategin. Motionärerna framhåller välfärdstjänsterna som en potentiell exportframgång och förordar ett tillkännagivande om att stimulera exporten av svenska välfärdstjänster (yrkande 7).

Vidare lyfter motionärerna fram de s.k. kosmopoliterna som en viktig resurs för att öka den gränsöverskridande handeln. Företagare som är födda utomlands besitter goda kunskaper om affärskultur, politik, språk och religion i deras forna hemländer. Riksdagen bör därför uppmana regeringen att fortsätta stimulera företagandet bland kosmopoliter i Sverige samt utveckla deras möjligheter till ökad export (yrkande 8).

När det gäller exportrådgivningsinsatser anser motionärerna att dessa bör vara lokalt och regionalt tillgängliga för att komma så många små- och medelstora företag till del som möjligt. Motionärerna vill också öppna upp för upphandling av rådgivningstjänster och föreslår att riksdagen ska uppmana regeringen att utreda hur regional och lokal exportrådgivning ska kunna upphandlas av fristående aktörer, såsom handelskamrar och certifierade exporttjänstföretag (yrkande 11).

För att säkerställa kvaliteten på rådgivningstjänsterna bör en certifiering av dessa aktörer komma till stånd, och riksdagen bör därför också uppmana regeringen att även utreda en certifiering av företag och organisationer som kvalificerar för att kunna delta i upphandling av exportrådgivningstjänster (yrkande 12).

Motionärerna konstaterar vidare att många handelskamrar genom åren byggt kompetens- och resurscentrum för svenska företag som vill introduceras och börja sälja till FN. Genom att upphandla exportrådgivningstjänster skulle svenska företag som vill delta i FN-upphandlingar därmed också kunna få tillgång till erfarenhet och hjälp med att göra relevanta ansökningar (yrkande 13).

Motionärerna lyfter också fram de kreativa näringarna som en viktig exportbransch som är på snabb framväxt. För att ta till vara de kreativa näringarnas exportpotential bör Business Sweden enligt motionärernas förslag få i

uppdrag att ytterligare uppmärksamma de kreativa näringarna i sin exportfrämjande verksamhet (yrkande 14), i likhet med vad som förordas i motion 2015/16:1189 (M, C, FP, KD).

Slutligen konstaterar motionärerna att utvecklingen av den digitala e-handeln går i rasande takt och att denna nya handelsform ställer nya krav på handelsaktörer bl.a. när det gäller tillgänglighet, säkerhet och juridik. För att möta dessa förändringar behövs det enligt motionärerna tas fram en strategi för att stärka svenska företags möjligheter till digital e-handel, och även detta bör riksdagen tillkännage för regeringen (yrkande 18).

I kommittémotion 2015/16:2449 av Lars Hjalmered m.fl. (M) förordas ett flertal tillkännagivanden som ligger i linje med de som föreslås i motion 2015/16:3315 (M, C, L, KD). Det handlar om att det behövs en strategi för att utveckla svenska företags möjligheter till digital e-handel (yrkande 3), att verka för att stimulera export av välfärdstjänster (yrkande 6), att utreda hur regional och lokal exportrådgivning ska kunna upphandlas av fristående aktörer, såsom handelskamrar och certifierade exporttjänstföretag (yrkande 7), att utreda en certifiering för företag och organisationer som kvalificerar dessa för att kunna delta i upphandling av exportrådgivningstjänster (yrkande 8), att fortsätta stimulera företagandet bland kosmopoliter i Sverige och utveckla landets möjligheter till export (yrkande 9), att utveckla insatserna för svenska företags möjligheter att medverka i FN-upphandlingar (yrkande 10) och slutligen att ytterligare förstärka exportinsatserna inom de kreativa näringarna (yrkande 12).

Även i kommittémotion 2015/16:2453 av Lars Hjalmered m.fl. (M) finns ett yrkande som ligger i linje med det som föreslås i motion 2015/16:3315 (M, C, L, KD) om att ge Business Sweden i uppdrag att ytterligare uppmärksamma de kreativa näringarna i sin exportfrämjande verksamhet (yrkande 4).

Därutöver föreslår motionärerna ett tillkännagivande om att erfarenheterna av den s.k. Främjarkalendern och Symbio Create-konceptet bör tas till vara (yrkande 5). Främjarkalendern var ett initiativ som togs fram av alliansregeringen som innebar att utlandsmyndigheterna varje månad marknadsförde en kreativ näring. Även Symbio Create-konceptet togs fram av den förra regeringen och syftade till att underlätta exporten av kreativa näringar genom att skapa en kommunikationsplattform.

Den internationella konkurrensen har ökat i småbåtsindustrin, och den svenska exporten har under flera år minskat, konstateras det i motion 2015/16:150 av Edward Riedl (M). Motionären föreslår därför att riksdagen uppmanar regeringen att se över möjligheten att införa exportstöd liknande det i andra länder för att få igång exporten hos svensk småbåtsindustrin.

I kommittémotion 2015/16:2078 av Anders Forsberg m.fl. (SD) framhålls livsmedelsproduktionens stora potential, och motionärerna konstaterar att svensk livsmedelsindustri har ett exportvärde motsvarande 70 miljarder kronor. Samtidigt framhålls att små och medelstora företag kan behöva stöd med kompetensutveckling för att bli bättre på att exportera svenska livsmedel,

och motionärerna förordar därför ett tillkännagivande med den inriktningen (yrkande 13).

I kommittémotion 2015/16:2849 av Johan Nissinen m.fl. (SD) framgår att Sverigedemokraterna vill stärka den svenska industrins konkurrenskraft genom en ökad handel. För att kunna öka de svenska bolagens marknadsandelar, tillväxt och vinstmarginaler ser motionärerna ett behov av en konkurrensöversyn (yrkande 1).

Vidare anser motionärerna att riksdagen bör uppmana regeringen att göra en utvärdering av svenska sektorer långsiktiga importbehov (yrkande 2). Svensk export är beroende av import, och politisk instabilitet eller påtryckningar i exporterande nationer, länders monopolställningar på vissa produkter eller naturliga orsaker är alla faktorer som enligt motionärerna kan förändra den globala handelsmarknaden.

Slutligen framhålls vikten av att särskilt stärka den svenska industrins exportmöjligheter inom högteknologiska tjänster och produkter som befinner sig högt upp i värdekedjan (yrkande 3).

I kommittémotion 2015/16:2890 av Johan Nissinen m.fl. (SD) föreslås två tillkännagivanden om Business Swedens uppdrag. För det första förordar motionärerna att Business Sweden ges i uppdrag att ge Indien högre prioritet (yrkande 1). Motionärerna framhåller att Indien är en stor tillväxtmarknad och därmed en viktig framtida handelspartner för Sverige. Dessa nya möjligheter bör därför mötas med en överlagd politik.

För det andra förordas att Business Sweden ges i uppdrag att verka för en ökad export av produkter och tjänster som berör energieffektivisering (yrkande 2). Motionärerna konstaterar att New York just nu genomför en energieffektivisering som de menar kommer att pågå i flera decennier och därtill spridas till övriga USA. Många svenska företag har mycket av den teknologi och de lösningar som efterfrågas, och det finns därmed en god potential för ökad export till USA inom denna sektor, sägs det vidare.

I kommittémotion 2015/16:3296 av Håkan Svenneling m.fl. (V) framhålls vikten av att minska gränshinder för handel. Vidare påtalas att det inte finns något underlag i exportstrategin för hur regeringen tänker arbeta för att förebygga nya gränshinder för handel. Riksdagen bör enligt motionärerna uppmana regeringen att arbeta med att minska gränshinder mot Sveriges i dag största exportländer såsom Norge, Tyskland, Storbritannien, Danmark och Finland (yrkande 5).

I kommittémotion 2015/16:3147 av Penilla Gunther m.fl. (KD) förordas ett tillkännagivande om att det bör utvecklas ett samordnat statligt stöd för internationalisering för regionerna (yrkande 4). Motionärerna menar att en nationell samordning skulle säkerställa att de nationella projektmedlen för arbetsmarknads- eller företagsfrämjande insatser inte motverkar varandra.

I kommittémotion 2015/16:3207 av Penilla Gunther m.fl. (KD) förordas ett tillkännagivande om att ge Industriella Utvecklingscenter (IUC) i uppdrag att tillhandahålla rådgivning för export och finansiering på regional nivå i samarbete med Business Sweden (yrkande 39). Motionärerna påtalas att det

redan genom IUC finns regionala centrum som samarbetar med organisationer inom företagsrådgivning, inkubatorer m.fl. och att ett uppdrag för att även jobba med exportfrågor därför mycket väl skulle kunna läggas där.

Motionärerna vill vidare ge en ökad uppmärksamhet till EKN eftersom bättre information om att söka garantier hos myndigheten kan bidra till att fler vågar exportera. Riksdagen bör därför enligt motionärerna uppmana regeringen att utöka möjligheten för EKN att informera små och medelstora företag om deras verksamhet i samarbete med regionala centrum (yrkande 40).

Slutligen anser motionärerna att större ansträngningar måste till för att dra fördel av den internationella kompetens som finns i Sverige och som kan bistå i att öka landets export, vilket riksdagen bör tillkännage för regeringen (yrkande 41). Genom att skapa ett bra klimat för arbete och eget företagande, där kunskap om olika affärskulturer och stora språkkunskaper som finns hos människor som kommer till Sverige tas till vara, kan Sverige enligt motionärerna öka sin export.

Utskottets ställningstagande

Inledning

Utskottets ställningstagande redovisas i det följande avsnittet under rubrikerna Vissa övergripande frågor om handels- och investeringsfrämjande, Certifiering och upphandling av regional och lokal exportrådgivning, Gränshinder, Kosmopoliter, Kreativa näringar och Övrigt om handels- och investeringsfrämjande.

Vissa övergripande frågor om handels- och investeringsfrämjande

I motion 2015/16:3315 (M, C, L, KD) förordas ett tillkännagivande om att exportstrategin även bör inkludera import och därmed vara en handelsstrategi, och i motion 2015/16:2849 (SD) efterfrågas en utvärdering av de svenska sektorernas långsiktiga importbehov. Utskottet vill med anledning av dessa yrkanden anföra följande. Utskottet delar motionärernas uppfattning att Sveriges export i stor utsträckning är beroende av import. Av skrivelsen framgår tydligt att även regeringen delar denna uppfattning. En av de utmaningar som regeringen säger sig vilja ta itu med genom åtgärderna i strategin är just det globala handelssystemet, där det tydligt framgår att regeringen är medveten om att enskilda företags konkurrenskraft är beroende av hur väl de lyckas ingå i de globala värdekedjorna. Regeringen anför att det är av stor vikt att det ska vara enkelt för företag både att exportera och importera varor och tjänster samt att investera både i Sverige och utomlands. Regeringen menar att detta i första hand handlar om att Sverige måste ha en öppen handels- och investeringspolitik gentemot omvärlden, något som regeringen arbetar för och som det också finns ett stöd för i riksdagen. Regeringen talar därmed om såväl import som export, och flera av de åtgärder som aviseras i strategin tar specifikt sikte på import. Det gäller framför allt

åtgärderna som syftar till att göra det enkelt att importera och exportera där regeringen vill skapa enkla, förutsägbara och effektiva tullhanteringsprocesser för att därigenom skapa gynnsamma förutsättningar för internationell handel och ge Sverige en komparativ fördel gentemot andra länder. Tullverket ska därför ge behovspassad information till företagen med målet att dessa ska få bättre förutsättningar för att kunna fatta långsiktiga och hållbara beslut i tullrelaterade frågor. Vidare kan också nämnas den kartläggning av export- och importproblem som regeringen gett Kommerskollegium i uppdrag att genomföra, och som ska presenteras senast den 31 oktober 2016. Utskottets uppfattning är därmed att exportstrategin har karaktären av en handelsstrategi enligt det som efterfrågas i en av de nämnda motionerna. Utskottet kan därför inte se att ett tillkännagivande till regeringen om att ta fram en handelsstrategi skulle medföra någon skillnad i substans när det gäller innehållet i strategin utan enbart en ändring av titeln av mer redaktionell karaktär. Därtill tror utskottet att det vore olyckligt att benämna en nationell strategi en handelsstrategi med tanke på att handelspolitiken i stort tillhör EU:s exklusiva kompetens.

I motion 2015/16:3315 (M, C, L, KD) framhålls vidare att exportstrategin bör ta hänsyn till svenska konkurrensvillkor med särskilt fokus på små och medelstora företag. Utskottet har ingen annan uppfattning än motionärerna om att företagets konkurrensvillkor är av stor vikt för deras möjligheter att nå internationell framgång, inte minst för små och medelstora företag. Till skillnad från motionärerna menar dock utskottet att exportstrategin tar hänsyn till de svenska konkurrensvillkoren, och det finns också ett tydligt fokus på små och medelstora företag i strategin. Utskottet vill också påminna om att arbetet för att stärka Sveriges internationella konkurrenskraft pågår löpande inom flera politikområden som inte redovisas i regeringens skrivelse. Utskottet konstaterar att det finns skillnader i dess syn på näringspolitiken och de åtgärder som nämns i motionen. I budgetpropositionen för 2016, som bygger på en överenskommelse med Vänsterpartiet, presenteras flera åtgärder som har prioriterats för att stärka det svenska näringslivets konkurrenskraft, t.ex. långsiktiga och hållbara investeringar i infrastruktur, forskning, utbildning, goda villkor för entreprenörskap och innovation, bostäder, energiförsörjning och miljö- och klimatanpassning. Utskottet gör ingen annan prioritering än regeringen när det gäller detta.

Utskottet vill i sammanhanget även påminna om att det av skrivelsen om exportstrategin framgår att regeringen tar fram särskilda nationella strategier och åtgärdsplaner för en rad olika branscher och att också dessa kan komma att innehålla förslag som syftar till att öka exporten och internationaliseringen av svenska företag. Regeringen har också nyligen presenterat en nyindustrialiseringsstrategi som syftar till att stärka förutsättningarna för svensk industri att vara världsledande inom modern industriell produktion. Utskottet ser heller inte något skäl till en konkurrensöversyn i enlighet med det som föreslås i motion 2015/16:2849 (SD). Utskottet ser inte heller något skäl till några tillkännagivanden med anledning av yrkandena i motionerna

2015/16:2849 (SD) om att stärka svenska exportmöjligheter gällande högteknologiska produkter högt upp i värdekedjan och 2015/16:3315 (M, C, L, KD) samt 2015/16:2449 (M) om att utveckla en strategi för att utveckla svenska företags möjligheter till digital e-handel där regeringen bl.a. genom de åtgärder som förslås i exportstrategin enligt utskottets mening redan verkar i linje med det som efterfrågas.

I motionerna 2015/16:3315 (M, C, L, KD) och 2015/16:2449 (M) förordas slutligen ett tillkännagivande om att regeringen ska verka för att stimulera exporten av svenska välfärdstjänster. Utskottet delar uppfattningen att det är viktigt att främja tjänstehandeln såväl som handeln med varor men ser inga skäl för en särskild satsning på exporten av svenska välfärdstjänster i enlighet med det som föreslås.

Därmed avstyrks samtliga berörda motioner i de aktuella delarna.

Certifiering och upphandling av regional och lokal exportrådgivning

I motionerna 2015/16:2449 (M) och 2015/16:3315 (M, C, L, KD) begärs att regeringen ska utreda certifiering och upphandling av regional och lokal exportrådgivning. Motionärerna vill därigenom också utveckla insatserna för svenska företags möjligheter att medverka i FN-upphandlingar. Utskottet vill med anledning av dessa motioner inledningsvis framhålla vikten av tillgången till regional och lokal exportrådgivning i hela landet. De regionala exportrådgivarna är särskilt betydelsefulla för små och medelstora företag och utgör därmed en viktig del av det svenska exportfrämjandet.

En av de åtgärder regeringen aviserar i skrivelsen om exportstrategin är regionala exportcentrum. Dessa ska etableras med regional spridning tillsammans med regionala kontor för Almi, Business Sweden, EKN, Tillväxtverket och andra relevanta organisationer. Utskottet noterar att utformningen ska ske i samarbete med de regionalt utvecklingsansvariga. Vidare ska Business Swedens nätverk av regionala exportrådgivare förstärkas. Regeringen aviserar också att det ska göras en kartläggning för att säkerställa vilka stöd som erbjuds i dag av olika regionala offentligfinansierade aktörer, något som även efterfrågas i Statskontorets kartläggning och som utskottet välkomnar. Utskottet vill framhålla vikten av att främjandet anpassas efter företagets behov och efterfrågan samt understryka betydelsen av att verksamheten löpande följs upp och utvärderas. I sammanhanget kan påminnas om att Tillväxtanalys enligt uppdrag tagit fram och föreslagit mätmetoder och indikatorer som kan användas vid utvärderingar av statliga främjandeinsatser för internationalisering av små och medelstora företag, vilket är positivt.

När det gäller exportrådgivning vill utskottet även påminna om att Tillväxtverket inom ramen för exportstrategin har fått i uppdrag att bygga ut webbplatsen verksamt.se med en export- och internationaliseringsdel. Internet är för många en central informationskälla, och utskottet tror därför att en utbyggd digital exportinformation kan vara ett viktigt första steg på vägen för de företag som söker råd och information om det stöd och den hjälp som finns

att få genom att erbjuda en enkel och snabb ingång till information. Utskottets förhoppning är att detta ska kunna sänka trösklarna och öka både viljan och förmågan att exportera inte minst för små och medelstora företag oavsett var i landet de är verksamma.

Som framgår av föregående avsnitt har Statskontoret på uppdrag av regeringen inom ramen för exportstrategin nyligen genomfört en kartläggning över det statliga exportfrämjandet för att upptäcka eventuella överlappningar. Kartläggningen förväntas också leda till att det utvecklas en tydligare styrning, rollfördelning och incitament för samverkan och samordning mellan aktörerna.

Huvudaktörer för den regionala och lokala exportrådgivningen ska enligt utskottets uppfattning vara de statliga aktörerna på området. För att nå en så decentraliserad och heltäckande organisation som krävs anser dock utskottet att möjligheten för andra aktörer att delta, genom upphandling, inte helt bör uteslutas. En förutsättning för detta är givetvis att det ställs motsvarande krav på dessa aktörer som på de statliga aktörerna, vilket t.ex. skulle kunna säkerställas genom en certifiering. Som utskottet redogjort för förväntas det inom närtid ske en del förändringar när det gäller den regionala och lokala exportrådgivningen. Utskottet anser att riksdagen inte bör föregripa det arbetet och ser därför inte någon anledning till några tillkännagivanden om ytterligare utredningar enligt det som föreslås i de nämnda motionerna.

När det gäller FN-upphandlingar vill utskottet avslutningsvis anföra att det, i likhet med utrikesutskottet, välkomnar regeringens ambition att utarbeta en samlad strategi för att öka svensk försäljning av varor och tjänster till FN-systemet och de internationella finansiella institutionerna (IFI). Utrikesutskottet instämmer i att en väsentlig del i detta är att påverka och förändra organisationens upphandlingskrav så att långsiktighet och hållbarhet i högre grad vägs in i besluten. Näringsutskottet gör ingen annan bedömning.

Därmed avstyrks samtliga här aktuella motionsyrkanden.

Gränshinder

I motion 2015/16:3296 (V) förordas att riksdagen ska tillkänna för regeringen att den ska arbeta med att minska gränshindren mot våra i dag största exportländer såsom Norge, Tyskland, Storbritannien, Danmark och Finland. Liksom motionären anser utskottet att det är av stor vikt att det genomförs insatser för att motverka befintliga gränshinder och för att förebygga att nya gränshinder uppstår. Utskottet delar också motionärens uppfattning att det är angeläget att regeringen ser och tar sitt ansvar i detta arbete. Gränshinder uppstår dock per definition mellan olika länder, och för att komma till rätta med dem krävs därför också gemensamma insatser. Utskottet vill därför i sammanhanget påminna om det samarbete som pågår för att kartlägga och avlägsna gränshinder inom ramen för Nordiska rådet,

Nordiska ministerrådet och dess gränskommittéer och regionala arbetsgrupper. Vidare ägnas också särskild uppmärksamhet åt gränsöverskridande samarbete inom ramen för EU:s sammanhållningspolitik och målet för territoriellt samarbete under perioden 2014–2020. Utskottet har tidigare då motionsyrkanden om gränshinder behandlats även påmint om tjänsten Solvit som initierades av kommissionen 2002 och genom vilken företag och personer kostnadsfritt kan få hjälp med snabba och pragmatiska lösningar på problem som de upplever på den inre marknaden. Det görs således en del på det här området, vilket är positivt. Mer kan dock göras. Utskottet noterar att regeringen inom ramen för exportstrategin har gett Kommerskollegium i uppdrag att genomföra en kartläggning av de viktigaste hinder som svenska exporterande och importerande företag upplever i sina handelsförbindelser på den inre marknaden och med övriga världen. Om hindren går att hänföra till enskilda länder ska detta framgå av redovisningen. Detta arbete ska redovisas senast den 31 oktober 2016. Utskottet noterar också att regeringen har aviserat åtgärder för att förenkla gränsöverskridande e-handel. Utskottet, som välkomnar dessa initiativ, understryker vikten av att regeringen fortsätter att arbeta för att motverka gränshinder. Utskottet avser att följa utvecklingen på området men ser i nuläget ingen anledning för riksdagen att rikta ett tillkännagivande till regeringen enligt det som föreslås.

Därmed avstyrks det aktuella motionsyrkandet.

Kosmopoliter

I motionerna 2015/16:2449 (M), 2015/16:3207 (KD) och 2015/16:3315 (M, C, L, KD) förordas tillkännagivanden om att det behövs insatser för att dra fördel av den internationella kompetens som finns i Sverige och fortsätta stimulera företagande bland s.k. kosmopoliter för att därigenom främja svensk export. Utskottet delar den uppfattning som kommer till uttryck i de nämnda motionerna, nämligen att det är viktigt att Sverige tar till vara den kompetens som dessa personer har. Av exportstrategin framgår att även regeringen delar denna uppfattning. En av de åtgärder regeringen aviserar är att utveckla det arbete som syftar till att tillvarata utlandsfödda svenskers och utländska studenters unika kompetens och värde för Sveriges utrikeshandel. Som framgår av det föregående avsnittet har regeringen också inlett en dialog med Almi och Tillväxtverket om denna åtgärd. Utskottet kan därmed konstatera att det pågår ett arbete i den riktning som efterfrågas i de berörda motionerna, varför de kan avstyrkas i aktuella delar.

Kreativa näringar

I motionerna 2015/16:1189 (M, C, FP, KD), 2015/16:2449 (M), 2015/16:2453 (M) och 2015/16:3315 (M, C, L, KD) efterfrågas exportfrämjande insatser för de kulturella och kreativa näringarna i form av ett fördjupat uppdrag till Business Sweden. Utskottet har ingen annan uppfattning än motionärerna när det gäller vikten av insatser för att främja kulturella och kreativa näringar som

är en viktig framtidsbransch, inte minst inom svensk export. När liknande förslag behandlades våren 2015 (bet. 2014/15:NU13) hänvisade utskottet till det arbete som pågår på området, där Business Sweden och de svenska utlandsmyndigheterna spelar en viktig roll. Då nämndes att det nyöppnade konsulatet i New York har i uppdrag att fånga upp trender och impulser som kan inspirera svenska företag inom bl.a. de kreativa näringarna och it. Utskottet avstyrkte förslagen med hänvisning till den kommande exportstrategin. Utskottet kan nu konstatera att regeringen inom ramen för exportstrategin aviserar en rad åtgärder för att främja exporten av de kulturella och kreativa näringarna, vilket välkomnas. Här kan t.ex. nämnas de aviserade insatserna som rör kulturella och kreativa näringar inom ramen för innovativa och tidigt internationaliserade företag och stärkandet av Sverigebilden i utlandet. Som framgår i avsnittet om arbetet med exportstrategin har regeringen också redan påbörjat ett arbete när det gäller dessa insatser. Utskottet ser därför inga skäl för några tillkännagivanden enligt det som föreslås i de berörda motionerna som därmed avstyrks i de aktuella delarna.

Övrigt om handels- och investeringsfrämjande

I motion 2015/16:150 (M) efterfrågas en översyn av möjligheten att införa ett exportstöd för att få igång svensk småbåtsindustri. Utskottet delar motionärens uppfattning att den internationella konkurrensen inom många branscher är hård, och om konkurrensen dessutom sker på olika villkor är det inte bra. Det är också utskottets uppfattning att många företag, inte minst små och medelstora, behöver statens stöd för att nå ut på internationell marknad. Som utskottet tidigare uttalat bör detta stöd utgå från de behov som finns hos företagen. När det gäller det statliga främjandet av näringslivets export och internationalisering ska detta ske inom ramen för EU:s statsstödsregler. I Sverige finns lagen (2013:388) om tillämpning av EU:s statsstödsregler, som beslutades av riksdagen våren 2013 (prop. 2012/13:84, bet. 2012/13:NU19). Av artikel 108 i EUF-fördraget framgår att de stödåtgärder som hotar att snedvrída konkurrensen genom att gynna vissa företag eller viss produktion, dvs. de åtgärder som är selektiva, anses vara statsstöd, och de måste därför godkännas av kommissionen på förhand. Ett ekonomiskt stöd enligt det som föreslås i den nämnda motionen skulle därmed sannolikt inte vara förenligt med EU:s statsstödsregler.

När det gäller förslaget i motion 2015/16:2078 (SD) om att stödja livsmedelsföretagen i deras kompetensutveckling när det gäller export kan utskottet konstatera att det inom ramen för exportstrategin finns åtgärder i den riktning som efterfrågas. Utskottet tänker i första hand på den aviserade informationskampanjen för att upplysa företag om det stöd som finns att få för export och internationalisering och för att ge information om enskilda marknader, men också på den utökade regionala rådgivningen och den digitala exportinformationen. I sammanhanget kan det även påminnas om den livsmedelsstrategi som regeringen arbetar med att ta fram och där det enligt

skrivelsen om exportstrategin kan komma att ingå förslag som syftar till att öka exporten och internationaliseringen av svenska företag.

I motion 2015/16:2453 (M) förordas ett tillkännagivande om att erfarenheterna av den s.k. Främjarkalendern och Symbio Create-konceptet bör tas till vara. Utskottet delar motionärernas uppfattning att det är viktigt med insatser för att främja kreativa näringar som är en viktig framtidsbransch inte minst inom svensk export. Såväl den s.k. Främjarkalendern som marknadsföringsplattformen Symbio Create var uppdrag som Svenska institutet (SI) hade och som genomfördes i samarbete med utlandsmyndigheter och andra främjarorganisationer. SI har fortsatt i uppdrag att främja svenska kulturella och kreativa näringar i utlandet, och utskottet förutsätter att de goda erfarenheter som gjorts genom tidigare insatser kan tas till vara i det pågående arbetet och ser därför inte något skäl till ett tillkännagivande enligt det som föreslås i motionen. Utskottet vill i sammanhanget även påminna om det digitala skyltfönstret för de kulturella och kreativa näringarna som Kreativ Sektor har fått i uppdrag att ta fram och som ska vara klart i mars 2016.

När det gäller de förslag på uppdrag till Business Sweden som finns i motion 2015/16:2890 (SD) kan utskottet konstatera att Indien är ett av de länder som finns med på regeringens lista över prioriterade marknader. Av skrivelsen framgår också att Business Sweden ska få resurser för att kunna stärka närvaron på tillväxtmarknaderna. I fråga om export av produkter och tjänster som berör energieffektivisering konstaterar utskottet vidare att det inom ramen för exportstrategin finns åtgärder som syftar till att främja exporten av svenska företags lösningar för modernisering och utbyggnad av infrastruktur och system. Inom ramen för det här åtgärdsområdet har regeringen bl.a. gett Business Sweden i uppdrag att upprätta en grupp med uppgift att löpande identifiera de största affärerna tillsammans med intresserade företag. Vidare har ett antal myndigheter fått i uppdrag att medverka vid främjandeinsatser, däribland Energimyndigheten. I sammanhanget kan även regeringens nyindustrialiseringsstrategi nämnas där de globala konkurrensfördelar som Sverige har inom återvinning och miljöteknik framhålls. Utskottet delar regeringens uppfattning att det finns en stor potential till ökad export av svensk miljöteknik och noterar att regeringen i den nämnda strategin framhåller att Sveriges styrka bl.a. inom systemanalys och systemlösningar kan utvecklas för att därmed bidra till ökad konkurrenskraft. Utskottet, som delar motionärernas uppfattning att såväl Indien som varor och tjänster som berör energieffektivisering bör vara prioriterade i det svenska handelsfrämjandet, konstaterar sammantaget att regeringen verkar i riktning mot det som efterfrågas, och det finns därmed ingen anledning för några tillkännagivanden enligt det som föreslås i motionen.

Slutligen när det gäller förslagen i motionerna 2015/16:3147 (KD) och 2015/16:3207 (KD) om regional exportrådgivning konstaterar utskottet att flera av de aviserade åtgärderna i exportstrategin delvis ligger i linje med det som efterfrågas i motionerna. Det gäller t.ex. åtgärder för att öka samordningen och skapa en tydligare ansvarsfördelning, men också att det ska

genomföras en kartläggning för att säkerställa vilka stöd som i dag erbjuds av olika nationella och regionala offentligfinansierade aktörer. Vidare noterar utskottet att regionala exportcentrum ska etableras bl.a. tillsammans med EKN. När det gäller EKN har utskottet i ett tidigare sammanhang (bet. 2014/15:NU13) konstaterat att det har initierats ett arbete inom myndigheten för att bredda kundbasen bland små och medelstora företag och att ett av målen för EKN är att fortsätta satsningen på att öka kännedomen om myndighetens tjänster bland dessa företag. Vidare konstaterade utskottet att EKN framför allt i syfte att sänka trösklarna för små och medelstora företag också skulle fortsätta arbetet med att öka och effektivisera sin regionala närvaro.

Därmed avstyrks samtliga nämnda motioner i de aktuella delarna.

Exportstrategin: marknadsföring och tillgänglighet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om marknadsföring av Sverige. Utskottet hänvisar till aviserade och pågående insatser inom ramen för regeringens exportstrategi.

Vidare avslår riksdagen ett motionsyrkande om kvalitetsmärkning inom besöksnäringen. Utskottet hänvisar bl.a. till ett pågående arbete inom Nordiska ministerrådet.

Riksdagen avslår även motioner om regionala direktflyg. Utskottet hänvisar till det pågående arbetet inom ramen för flygstrategin.

Jämför reservationerna 10 (M, C, L, KD), 11 (M, C, V, L, KD), 12 (M, C, L, KD) och 13 (V).

Motionerna

Besöksnäringen är Sveriges största tjänsteexportnäring i form av utländska turisternas konsumtion i Sverige, sägs det i kommittémotion 2015/16:3315 av Lars Hjalmered m.fl. (M, C, L, KD). Motionärerna anser att det är viktigt att Visit Sweden fortsätter att locka utländska besökare till Sverige såväl i form av turism som möten och konferenser, för att stärka den svenska besöksnäringen, och föreslår därför ett tillkännagivande med den inriktningen (yrkande 15).

De regionala flygplatserna är en förutsättning för att hela landet ska kunna dra nytta av besöksnäringen, sägs det vidare i motionen. Motionärerna är dock kritiska till att regeringen i exportstrategin begränsar sig till statliga Swedavia och förordar ett tillkännagivande om att både de statligt och de regionalt/kommunalt ägda flygplatserna bör uppmuntras att etablera fler direkta flyglinjer till orter i andra länder (yrkande 16).

I motionen framhålls också att besöksnäringens kvalitet kan stärkas genom en märkning som t.ex. Swedish Welcome för att därigenom medvetandegöra

besöksnäringens aktörer om vikten av gott bemötande, miljöarbete och socialt tänkande. Eftersom många besökare från andra kontinenter gärna besöker fler länder i Skandinavien samtidigt förespråkar motionärerna en gemensam kvalitetsstandard för den nordiska besöksnäringen. Motionärerna föreslår därför ett tillkännagivande om vikten av att fortsätta använda och utveckla kvalitetsmärkning såsom Swedish Welcome inte bara för den svenska besöksnäringen utan även för gemensamma insatser på nordisk nivå (yrkande 17).

I kommittémotion 2015/16:2450 av Lars Hjalmered m.fl. (M) förordas ett tillkännagivande om att spetsa Visit Swedens uppdrag i syfte att kraftsamla insatserna för att attrahera evenemang, möten och turism till Sverige (yrkande 1). Detta bör enligt motionärerna göras genom att Visit Sweden gemensamt med andra relevanta organisationer stärker och utvecklar Svergebilden samtidigt som Visit Sweden sprider goda exempel och stöttar regionala turistorganisationer.

För att öka turismen bör Sverige, enligt motionärerna, vara värdland för olika idrotts-, kultur-, företags-, och branschevenemang. Riksdagen bör därför uppmana regeringen att ta fram en samlad strategi som tydliggör hur Sverige kan locka till sig evenemang, möten och kongresser (yrkande 2).

Vidare bör riksdagen uppmana regeringen att ta fram en strategi för att tydliggöra hur Sverige ska marknadsföra landets kultur- och världsarv (yrkande 3). Sverige har flera kultur- och världsarv och enligt motionärerna skapar dessa goda förutsättningar för Sverige att hävda sig i konkurrensen om den internationellt alltmer växande kulturturismen.

Den svenska besöksnäringen är en av landets starkast växande branscher, men konkurrensen är tuff, framhåller Sten Bergheden (M) i motion 2015/16:404. För att besöksnäringens positiva utveckling inte ska brytas bör Sverige satsa mer på att marknadsföra Sverige som turistdestination. Motionären vill se ett tillkännagivande om möjligheten till en översyn av anslagen till marknadsföring av Sverige som turistland (yrkande 1).

I partimotion 2015/16:2369 av Anders W Jonsson m.fl. (C) framhålls att den svenska turismen har haft en positiv utveckling under de senaste åren, och att allt fler utländska turister upptäcker Sverige som turistland. Besöksnäringen är en internationellt växande sektor. För att Sverige ska fortsätta utvecklas som turistland behövs en kvalitativ utveckling av nya och befintliga destinationer liksom en förstärkning av marknadsföringsinsatserna. Motionärerna anser att regeringen bör ta fram en strategi för hur Sverige ska ta del av den internationella tillväxten inom besöksnäringen (yrkande 23).

I kommittémotion 2015/16:3296 av Håkan Svenneling m.fl. (V) förordas att riksdagen ska uppmana regeringen att inte verka för fler direktflyg från regionala flygplatser (yrkande 4). Motionärerna anser att det inte är försvarbart att staten finansierar omfattande flygplatsinfrastruktur utan att hänsyn tas till målen inom miljö- och transportpolitiken. Det finns därför enligt motionärerna ett behov av att staten fastställer ett antal strategiskt viktiga flygplatser för att styra statens resurser mer effektivt. Flyget ska vidare ses i ett helhetsperspektiv

när det gäller infrastruktur, vilket innebär att övriga transportslag, inte minst järnvägssatsningar, måste vägas in när man tar ställning till kommande infrastrukturinvesteringar som gäller tillgänglighet till strategiskt viktiga flygplatser.

Besöksnäringen växer i Sverige med ett ökande antal utländska besökare, men Sverige kan bli ännu bättre på att direkt påverka var internationella möten och kongresser hålls, sägs det i kommittémotion 2015/16:3207 av Penilla Gunther m.fl. (KD). I motionen refereras vidare till utredningen om alternativa modeller för finansiering av ytterligare gemensam marknadsföring som redan 2007 i sitt betänkande Tillväxt genom besöksnäringen lade fram ett flertal förslag i linje med det som förordas i motionen. För att öka antalet internationella möten och evenemang i Sverige föreslår motionärerna tre tillkännagivanden. För det första förordas att offentliga verksamheter bör uppmärksamma värdet i att medverka till att internationella möten arrangeras i Sverige (yrkande 23). Vidare bör riksdagen uppmana regeringen att utreda möjligheten för Visit Sweden att också arbeta för att större evenemang av olika slag förläggas till Sverige (yrkande 26). Därtill föreslår motionärerna att riksdagen ska uppmana regeringen att ge Sveriges ambassader och konsulat ute i världen i uppdrag att ytterligare stödja arbetet med att få fler internationella möten att arrangeras i Sverige (yrkande 24).

Utskottets ställningstagande

Inledning

Utskottets ställningstagande redovisas i det följande avsnittet under rubrikerna Marknadsföring av Sverige, Kvalitetsmärkning inom besöksnäringen och Regionala direktflyg.

Marknadsföring av Sverige

I de aktuella motionerna förslås en rad olika åtgärder för att stärka marknadsföringen av Sverige för att attrahera fler turister och andra besökare samt för att stärka Sverige bilden utomlands. Utskottet vill med anledning av dessa förslag inledningsvis anföra att det delar motionärernas uppfattning att besöksnäringen är en viktig tjänsteexportnäring. Utskottet välkomnar därför de många åtgärder som aviserats i exportstrategin för att stärka Sverige bilden i utlandet, öka antalet besökare i Sverige, stärka marknadsföringen av Sverige som studiedestination och öka antalet internationella evenemang som hålls i Sverige. Det är åtgärder som enligt utskottets mening ligger i linje med det som efterfrågas i motionerna. I sammanhanget kan också nämnas att näringsminister Mikael Damberg i svaret på en fråga om förutsättningarna för den svenska besöksindustrin under en frågestund i riksdagen den 3 mars 2016 (prot. 2015/16:74 § 9) uppgav att regeringen börjar se resultat av den satsning som har gjorts genom Visit Sweden. Arbetet har bl.a. varit inriktat på den kinesiska marknaden, och näringsministern framhöll att antalet kinesiska

turister som besöker Sverige har ökat avsevärt under det senaste året. Enligt uppgifter som publicerats på Tillväxtverkets webbplats ökade turismen till Sverige under 2015 snabbare än till övriga Europa. Antalet övernattningar från Kina ökade med hela 28,5 procent.

Därmed avstyrker utskottet samtliga här aktuella motionsyrkanden.

Kvalitetsmärkning inom besöksnäringen

I motion 2015/16:3315 (M, C, L, KD) förordas att riksdagen bör tillkännage för regeringen att den ska verka för att även i fortsättningen använda och utveckla kvalitetsmärkning såsom Swedish Welcome inte bara för den svenska besöksnäringen utan även för gemensamma insatser på nordisk nivå. Utskottet vill inledningsvis med anledning av detta yrkande framhålla att det ser positivt på kvalitetsmärkning inom besöksnäringen som både vägleder konsumenter till en bättre gästupplevelse och främjar en hållbar utveckling av turism.

I dag finns det flera hållbarhets- och kvalitetssystem i Sverige, utöver Swedish Welcome, som berör besöksnäringen, t.ex. Naturens Bästa, Krav, Bra Miljöval, ISO-standarder, Green Key, EMAS, Blå Flagg och Visitas klassificeringssystem. På nordisk nivå finns kvalitetsmärkningssystemen Svanen och på europeisk nivå EU Ecolabel eller den s.k. Blomman som bl.a. omfattar besöksnäringen.

Utskottet vill även påminna om att Tillväxtverket har haft i uppdrag att genomföra insatser för fler hållbara turistdestinationer, där Bohuslän, Kiruna, Stockholms skärgård, Vimmerby och Åre deltagit. Destinationerna har bl.a. använt Swedish Welcome och Global Sustainable Tourism Council för att utveckla sitt hållbarhetsarbete. Uppdraget avslutades under 2015 och ska slutrapporteras i mars 2016, då även Tillväxtanalys kommer att lämna en utvärdering av insatsen.

Vidare pågår det diskussioner både på EU-nivå och på nordisk nivå om kvalitetsmärkning och hållbar turism. Vid Nordiska ministerrådet den 23 februari 2016, beslutades mot bakgrund av ett förslag från Nordiska rådet om att utveckla en hållbar certifiering av turistmål i Norden, att det ska genomföras en analys av de märkningar som finns och även ska anordnas en konferens på temat. Utskottet kan därmed konstatera att det initierats ett arbete i den riktning som efterfrågas i den nämnda motionen, som därmed avstyrks i den aktuella delen.

Regionala direktflyg

I motion 2015/16:3296 (V) förordas att riksdagen ska tillkännage för regeringen att den inte ska verka för fler direktflyg från regionala flygplatser, detta till skillnad från den ståndpunkt som förs fram i motion 2015/16:3315 (M, C, L, KD) där motionärerna ser positivt på en utbyggnad av fler direktflyg från regionala flygplatser och föreslår att riksdagen ska tillkännage för regeringen att såväl de regionalt och kommunalt ägda som de statligt ägda flygplatserna bör uppmontras att etablera fler direkta flyglinjer till orter i andra

länder. Som framgår av det föregående avsnittet om regeringens skrivelse ingår fler direktlinjer till och från Sverige som en åtgärd inom ramen för regeringens exportstrategi. Utskottet konstaterar vidare att regeringen avser att arbeta vidare med denna åtgärd inom ramen för flygstrategin. Av regeringens webbplats framgår att regeringen hösten 2015 inledde ett arbete med att ta fram en svensk flygstrategi. Strategin ska innehålla en vision för flygets roll i transportsystemet både på kort och lång sikt. Utgångspunkten för arbetet uppges vara de transportpolitiska målen och regeringens mål om EU:s lägsta arbetslöshet 2020. Regeringen har hittills bjudit in företrädare för branschen och berörda myndigheter till två dialogmöten. Regeringens avsikt är att strategin ska presenteras senast tidigt på hösten 2016. Utskottet ser ingen anledning för riksdagen att förekomma detta arbete, varför de aktuella motionsyrkandena avstyrks.

Exportstrategin: vissa frågor om internationell handel

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om frihandel och rättvis handel. Utskottet hänvisar bl.a. till tidigare ställningstaganden samt det utrikesutskottet anfört i sitt yttrande.

Riksdagen avslår också ett motionsyrkande om staters rätt att reglera. Utskottet hänvisar till vad det anfört i ett tidigare ställningstagande.

Jämför reservationerna 14 (M, C, L, KD), 15 (V) och 16 (V).

Motionerna

I kommittémotion 2015/16:3315 av Lars Hjalmered m.fl. (M, C, L, KD) förordas ett tillkännagivande om att Sverige ska vara en aktiv röst i världen och dess handelssamfund WTO för att driva på fler och mer omfattande globala frihandelsavtal (yrkande 3). Motionärerna konstaterar att protektionismen i världen har ökat sedan 2008 och framhåller att kampen för öppna marknader och mot protektionism både är och måste vara Sveriges viktigaste uppdrag i handelspolitiken. Riksdagen bör därför uppmana regeringen att utveckla en strategi för att motverka protektionism i världen (yrkande 4).

Motionärerna anför vidare att frihandel, marknadsekonomi, respekt för mänskliga rättigheter och demokrati är viktiga faktorer för utveckling. Sverige ska därför vara en tydlig röst för demokrati, mänskliga rättigheter, rättsstatens principer samt jämställdhet och driva på för att föra in dessa värden i de handelsavtal som sluts (yrkande 5). När det gäller frihandelsavtal framhåller också motionärerna att det i förhandlingarna är viktigt att dessa inte ska leda till sänkta nivåer för hälsa, miljö, djurskydd och säkerhet oavsett med vilken region förhandlingarna sker. Motionärerna är övertygade om att frihandel går att förena med dessa värden och understryker att Sverige ska fortsätta stå upp

för frihandel, fortsätta riva handelshinder och samtidigt värna konsument-, miljö- och djurskydd (yrkande 6). Motionärerna förordar också ett tillkännagivande om att Sverige ska vara pådrivande för ett ambitiöst transatlantiskt handels- och investeringsavtal mellan EU och USA (TTIP) (yrkande 10).

Motionärerna framhåller vidare frihandelns betydelse för utveckling, inte minst för de mindre utvecklade ländernas ekonomier. Genom att handla med dessa länder växer deras ekonomier och deras medborgare får större möjligheter att påverka sin framtid. Detta bör riksdagen enligt motionärerna tillkännage för regeringen (yrkande 9).

I kommittémotion 2015/16:372 av Hans Linde m.fl. (V) konstateras att Sverige bedriver en omfattande exportfrämjande verksamhet. Detta sker i form av rådgivning, exportkrediter och exportgarantier genom organ som Business Sweden, EKN och SEK. En verksamhet som bl.a. av Amnesty har kritiserats för att inte tydligt vara kopplad till arbetet med de mänskliga rättigheterna. Motionärerna förordar därför ett tillkännagivande om att tydliga kriterier för mänskliga rättigheter behöver tas fram för Sveriges exportfrämjande och att verksamheten behöver bli mer transparent (yrkande 5).

I kommittémotion 2015/16:3296 av Håkan Svenneling m.fl. (V) kritiserar regeringens lista på de 26 länder som ska prioriteras fram till 2020 i regeringens exportfrämjande arbete. Motionärerna konstaterar att listan innehåller en rad auktoritära regimer, samtidigt som en rad demokratiska länder som beräknas ha en hög tillväxt under de kommande åren saknas. Motionärerna föreslår därför att riksdagen ska ställa sig bakom ett tillkännagivande om att demokratier ska prioriteras före diktaturer som handelspartner för Sverige (yrkande 1).

Vidare förordas ett likalydande yrkande som det i motion 2015/16:372 (V) om att tydliga kriterier för mänskliga rättigheter behöver tas fram för Sveriges exportfrämjande och att verksamheten behöver bli mer transparent (yrkande 2). Utöver det som anförs i den nämnda motionen om Business Sweden, EKN och SEK konstaterar motionärerna att det i skrivelsen om regeringens exportstrategi helt saknas vägledande principer för hur Sveriges handel och exportfrämjande verksamhet ska bidra till global utveckling och understödja och värna mänskliga rättigheter.

I motionen berörs också flera av de internationella handelsavtal som kommissionen förhandlar eller nyligen har förhandlat. Motionärerna menar att innehållet i dessa avtal kan få stora negativa konsekvenser för de länder som omfattas med försämringar i fråga om jordbruk, livsmedelssäkerhet, klimat, miljö, energi, offentlig service och arbetstagares rättigheter som följd. Särskilt kritiserar de regler (bl.a. systemet med investeringsskydd och ISDS) som enligt motionärerna innebär att storföretagen får stor makt över utformningen av regleringar, standarder och lagar. För att förhindra detta bör därför riksdagen uppmana regeringen att verka för att staters rätt att lagstifta och reglera alltid ska gå före uppgörelser i handelsavtal (yrkande 3).

Vissa kompletterande uppgifter

Svenska exportorgan, hållbart företagande och kapitalflykt

Utskottet har tidigare i ett handelspolitiskt betänkande (bet. 2012/13:NU13) återgett information från regleringsbrev och exportorganens egna beskrivningar av sin verksamhet i relation till frågor om hållbart (ansvarsfullt) företagande. En genomgång av regleringsbrev för budgetåret 2016 för EKN och Business Sweden, statens ägarpolicy för statligt ägda bolag 2015 (som gäller för Svensk Exportkredit, SEK), SEK:s ägaranvisning och EKN:s och SEK:s webbplatser visar att inriktningen är densamma. Sedan 2014 har EKN dessutom enligt regleringsbrevet inte bara i uppdrag att informera om OECD:s riktlinjer för multinationella företag, principerna i FN:s Global Compact och FN:s principer för företag och mänskliga rättigheter, utan myndigheten ska även säkerställa att verksamheten bedrivs i enlighet med dessa. AV EKN:s policy för ansvarsfullt företagande i garantigivningen som beslutades i september 2015 framgår att EKN utökat sina riktlinjer och att myndigheten inte ska garantera affärer vars huvudsakliga och primära syfte är skatteplanering. EKN ska inte heller garantera affärer vars syfte är att otillbörligen undanhålla skattemedel. EKN kan vidare, i tillämpliga fall, kräva utökad skattransparens.

Utskottets ställningstagande

Inledning

Utskottets ställningstagande redovisas i det följande avsnittet under rubrikerna Frihandel och rättvis handel samt Staters rätt att reglera.

Frihandel och rättvis handel

I motionerna 2015/16:372 (V) och 2015/16:3296 (V) begärs tillkännagivanden om att det ska tas fram tydliga kriterier för mänskliga rättigheter för Sveriges exportfrämjande och att verksamheten behöver bli mer transparent. I motion 2015/16:3296 (V) förordas också ett tillkännagivande om att demokratier ska prioriteras före diktaturer som handelspartner för Sverige. I motion 2015/16:3315 (M, C, L, KD) lämnas flera förslag om tillkännagivanden som rör frihandel och rättvis handel, bl.a. föreslås tillkännagivanden om att Sverige ska vara en aktiv röst i världen och WTO som driver på fler och mer omfattande globala frihandelsavtal samt att regeringen bör utveckla en strategi för att motverka protektionism i världen.

Utrikesutskottet har i sitt yttrande berört de motionsyrkanden och de aspekter av regeringens skrivelse som faller inom dess beredningsområde, vilket särskilt gäller de frågor som är aktuella i detta avsnitt. När det gäller rättvis handel och hållbart företagande välkomnar utrikesutskottet att det ska tas fram en plattform för att bl.a. bistå utlandsmyndigheterna i att bidra till hållbart företagande i exportsammanhang och att en generell kunskaphöjning

inom hållbart företagande ska genomföras på utlandsmyndigheterna. Samtidigt betonar utrikesutskottet vikten av att alla statliga aktörer som agerar inom exportfrämjandet genomgår en sådan kunskaphöjning och att de tar ansvar för att främjandet genomsyras av ett hållbarhetsperspektiv. Näringsutskottet delar den uppfattningen. Detta ligger också i linje med det som efterfrågas i några av de aktuella motionerna.

Utskottet vill därutöver även påminna om vad det tidigare har sagt om att grundläggande principer om demokrati, mänskliga rättigheter, jämställdhet, hållbart företagande och den politik som riksdagen har beslutat för global utveckling givetvis måste genomsyra det arbete som utförs av olika exportfrämjande aktörer. Detta ligger även i linje med det som utrikesutskottet anfört i sitt yttrande om att de främjandeinsatser som görs av olika statliga aktörer ska ses som en del av den svenska utrikespolitiken och att de ska genomsyras av de grundläggande principer om demokrati, mänskliga rättigheter, fred, jämställdhet och hållbar utveckling som Sveriges utrikespolitik vilar på. Utskottet kan också i likhet med tidigare år konstatera att samtliga exportorgan har regeringens instruktion att arbeta utifrån principer om hållbart företagande och avrapportera sitt arbete till regeringen.

När det gäller handel med utvecklingsländer instämmer utrikesutskottet i regeringens bedömning att Sverige bör kunna bli bättre på att hantera övergången från bistånd till handel, men framhåller samtidigt att biståndsinsatser alltid måste övervägas utifrån det övergripande målet för det svenska biståndet, dvs. att skapa förutsättningar för bättre levnadsvillkor. När det gäller de fem pilotländerna som regeringen ska välja ut för att testa hur övergången från bistånds- till handelsbaserade relationer kan hanteras strategiskt påminner utrikesutskottet om att det tidigare skett ett liknande arbete. Utrikesutskottet utgår från att erfarenheterna från detta arbete tas till vara i den aviserade pilotverksamheten, vilket också näringsutskottet förutsätter. Utrikesutskottet betonar även att ett ökat handelsutbyte med utvecklingsländer är ett en viktig del av Sveriges politik för global utveckling och påminner om Kommerskollegiums verksamhet på området för att underlätta för dessa länder att ta sig in på den svenska marknaden.

När det gäller regeringens beslut om att stärka den svenska närvaron på ett antal tillväxtmarknader understryker utrikesutskottet vikten av att beslut om att öppna och stänga utlandsmyndigheter är långsiktiga och att de bygger på väl förankrade strategier. Näringsutskottet delar denna uppfattning.

Utskottet vill med anledning av de aktuella förslagen utöver det som redan sagts avslutningsvis anföra följande. Utskottet har nyligen behandlat frågor om internationell handel (bet. 2015/16:NU9) och då bl.a. frågor om frihandel och rättvis handel. För en redovisning av partiernas inställning i frågor som rör internationell handelspolitik hänvisar utskottet till detta betänkande. Oaktat de enskilda partiernas inställning i sak till de aktuella förslagen avstyrks samtliga motionsyrkanden i avsnittet.

Staters rätt att reglera

Utskottet har nyligen behandlat ett likalydande yrkande som det i motion 2015/16:3296 (V) om att riksdagen ska tillkännage för regeringen att den ska verka för att staters rätt att reglera alltid ska gå före uppgörelser i handelsavtal (bet. 2015/16:NU9). Utskottet påminde då bl.a. om vad det tidigare uttalat om att handelsavtal ska respektera demokratiskt fattade beslut. Utskottet anförde vidare att stater ska ha rätt att reglera för att skydda sina medborgare, konsumenter, arbetstagares rättigheter, hälsa och miljö och konstaterade att detta också är något som understryks av såväl regeringen som kommissionen. Utskottet står fast vid denna uppfattning och gör inte heller någon annan bedömning nu än då. Oaktat de enskilda partiernas inställning till investeringsavtal och tvistlösningsmekanismer avstyrker utskottet därmed motion 2015/16:3296 (V) i den aktuella delen.

Reservationer

1. Vissa övergripande frågor om handels- och investeringsfrämjande, punkt 2 (M, C, L, KD)

av Lars Hjälmered (M), Hans Rothenberg (M), Ulf Berg (M), Helena Lindahl (C), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Penilla Gunther (KD) och Mathias Sundin (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2015/16:2449 av Lars Hjälmered m.fl. (M) yrkandena 3 och 6 samt

2015/16:3315 av Lars Hjälmered m.fl. (M, C, L, KD) yrkandena 1, 2, 7 och 18 samt

avslår motion

2015/16:2849 av Johan Nissinen m.fl. (SD) yrkandena 1–3.

Ställningstagande

Precis som utskottet konstaterade inledningsvis är Sverige ett starkt handelsberoende land. Export är beroende av import, och därför måste ökad frihandel i världen vara prioriterad då den utvecklar kompetens över gränserna. För Sveriges och Europas del är detta särskilt angeläget eftersom 80 procent av tillväxten nu sker utanför Europa. Att en vara exporteras från Sverige betyder de facto inte att den är enbart svensk. Så mycket som 40 procent av exporten från tillverkningsindustrin har i själva verket producerats i andra länder. Vi välkomnar att regeringen har överlämnat en skrivelse till riksdagen om dess exportstrategi. Vi är dock kritiska till att regeringen så exklusivt talar om en strategi för exporten. Detta menar vi är alltför begränsat. Sverige behöver en handelsstrategi som beaktar såväl import som export som delar av en utvecklad handel.

Ökade investeringar innebär större handelsflöden över Sveriges gränser. Utländska investeringar i Sverige är särskilt betydelsefulla för att öka utbytet av import och export, inte minst av internationella insatsvaror. I grunden handlar det om att investeringar skapar nya jobb i Sverige samtidigt som de bidrar till en ökad rörlighet av kompetens, vilket i sin tur genererar en högre förädlingsgrad.

De stora företagen växer i antalet anställda utanför Sverige. För att stimulera till ökade inhemska såväl som utländska investeringar krävs ett i grunden gynnsamt företagsklimat med generellt sett goda näringsvillkor i

Sverige. Både bolagsskatten och expertskatten måste vara internationellt konkurrenskraftiga för att attrahera investeringar och talanger. Små företag måste kunna växa med god tillgång till privat och offentligt riskkapital.

Om Sverige ska kunna attrahera de bästa talangerna i världen till företag på hemmaplan måste det finnas konkurrenskraftiga skatteregler. Den översyn av personaloptionerna som är på väg måste stärka möjligheterna att rekrytera fler entreprenörer och talanger i landet liksom tillgodose behovet av att ha starka och högkvalitativa universitet.

Att stärka företags vilja att exportera handlar inte enbart om attityder till export. Det handlar framför allt om kunskap och att Sverige ska ha ett näringslivsklimat som gör det möjligt och meningsfullt att växa. Stora bolag klarar sig ofta väl på egen hand och ibland med stöd från SEK och EKN. Däremot ser behoven annorlunda ut för mindre bolag.

Regeringens exportstrategi visar på ett ovanifrånperspektiv där staten och Business Sweden är aktörerna som ska lösa problemen. Samtidigt försvagas villkoren och konkurrenskraften för företagen genom bl.a. höjda skatter, regeringens osäkerhet i energifrågan och en vag hållning i förhandlingarna om ett handels- och investeringsavtal med Förenta staterna (TTIP). Detta ovanifrånperspektiv blir särskilt tydligt när regeringen i skrivelsen om exportstrategin uttrycker att ”det finns ett behov av att paketera olika företags erbjudande till större system som kan möta de samhällsutmaningar dessa marknader efterfrågar”. Svenska staten är enligt vår uppfattning inte bäst lämpad att avgöra vilka företag som ska vara med i paketeringen. Utmaningen som ligger i att för få små och medelstora företag exporterar avspeglas inte heller i specifika åtgärder riktade mot denna målgrupp. I stället kvarstår en syn präglad av fokus på att det är de stora företagen som är lösningen på allt.

Vidare anser vi att regeringen har förbigått att se tjänster som en avgörande konkurrensfördel i exportstrategin. Tjänstehandel står för omkring en fjärdedel av Sveriges totala handel. Dagens, och inte minst morgondagens, värden genereras till allt större del av tjänster kopplade till ursprungsprodukten samtidigt som tjänsternas andel av vinstmarginalerna blir en mer betydelsefull konkurrensfördel för många svenska teknikdrivna företag. I exportstrategin saknas dessvärre en tydlig idé om hur tjänsteexporten ska utvecklas. Regeringen sitter fast i en gammal föreställning om att det är fysiska produkter som industriellt genererar huvudsakliga värden. Att ta till vara tjänstesektorns möjligheter menar vi vore nyindustrialisering i ordets rätta bemärkelse.

I sammanhanget är det också slående hur regeringen fullkomligt ignorerar välfärdstjänsterna som en potentiell exportframgång. Svenska aktörer inom välfärdstjänster håller internationellt hög klass och är på många sätt banbrytande. Flera av dessa kan med sin kunskap bidra till förhöjd kvalitet inom vård, skola och omsorg världen över. Som följd av olika valfrihetsreformer i Sverige finns det företag vars tjänster möter en stor efterfrågan utomlands. Ett problem som är övergripande för dessa företag är möjligheten att kunna använda hemmamarknaden som referens vid upphandlingar utomlands. De många politiska begränsningar som har byggts

upp inom denna sektor i Sverige har dessutom begränsat möjligheterna att skapa resurser för exportsatsningar. Även välfärdstjänster måste ses som lika självklara exportmöjligheter som järnmalm och bilar. Den globala konkurrensens mekanismer är desamma oavsett vad vi handlar med. Här finns en stor potential för svensk välfärd att bidra till övriga världen.

Utvecklingen av den digitala e-handeln går i en rasande takt. Digitaliseringen kortar ledtider och förenklar affärer på många sätt samtidigt som nya komplikationer också uppstår. Moment som rör tillgänglighet, säkerhet och juridik ställs i många fall inför drastiska förändringar, vilket ställer nya krav på handelsaktörerna men också det omgivande samhället. För att möta dessa förändringar behöver det tas fram en strategi för att utveckla svenska företags möjligheter till digital e-handel.

Sammantaget anser vi att riksdagen bör tillkänna för regeringen att den ska verka med den inriktning som vi har anført ovan. Med det sagda tillstyrker vi motionerna 2015/16:2449 (M) och 2015/16:3315 (M, C, L, KD) i här aktuella delar. Övriga motionsyrkanden avstyrks.

2. Vissa övergripande frågor om handels- och investeringsfrämjande, punkt 2 (SD)

av Josef Fransson (SD) och Mattias Bäckström Johansson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2015/16:2849 av Johan Nissinen m.fl. (SD) yrkandena 1–3 och avslår motionerna

2015/16:2449 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkandena 3 och 6 samt

2015/16:3315 av Lars Hjalmered m.fl. (M, C, L, KD) yrkandena 1, 2, 7 och 18.

Ställningstagande

Sverigedemokraterna har en positiv syn på en fri och öppen handel med varor och tjänster. Handeln minskar protektionismen samt förmedlar kontakter och kompetens mellan länder och världsdelar. Den globala handeln är därmed en stor bidragande faktor till både ökat välstånd och minskad fattigdom. Vi och övriga sverigedemokrater menar att goda handelsrelationer och konkurrensneutrala globala handelsavtal är av största vikt och genererar en väl avstämd handelspolitik och bidrar till sunda konkurrensförhållanden. Detta gynnar bl.a. den svenska industrin och deras handelspartner, som tillsammans står för ungefär en femtedel av vår BNP, tre fjärdedelar av exporten samt sysselsätter

direkt eller indirekt omkring en miljon personer och är därmed ryggraden i den svenska ekonomin.

Sverigedemokraterna avser att stärka den svenska industrins konkurrenskraft genom en ökad handel. Vårt mål är att öka marknadsandelarna, tillväxten och vinstmarginalerna för svenska bolag och att detta sker i reella termer med jämförbara länder. Vi ser dock flera andra behov när det gäller konkurrens. Vi och övriga sverigedemokrater anser att det behövs en total konkurrensöversyn och därmed en genomgång av de s.k. konkurrensfaktorerna. Vi vill dock poängtera att det är marknadens uppgift att se över de egna sektorernas konkurrenskraft och att politiken inte ska gå in och detaljstyra på minsta möjliga nivå, men vi ser behovet av ytterligare faktorer och en övergripande konkurrensöversyn gällande större mätområden i sin helhet.

Vi och övriga sverigedemokrater ser positivt på import i dess helhet och importens betydelse för den svenska konkurrenskraften. Allt fler produkter innehåller delar som produceras någon annanstans i världen, och den s.k. värdekedjan är i viss mån positiv, även om önskan gällande geografisk närhet till värdekedjor bör beaktas.

Svenska företag får ta del av en global marknad med en ökad variation av produkter. Genom detta ökar konkurrenskraften på inhemsk produktion och därmed gynnas även exporten. Vi anser dock att importbehovet behöver utredas på lång sikt. Politisk instabilitet eller påtryckningar i exporterande nationer, länders monopolställningar på vissa produkter eller naturliga orsaker kan förändra den globala handelsmarknaden. Vi föreslår därför att riksdagen tillkännager för regeringen att den ska genomföra en utvärdering av olika svenska sektors långsiktiga importbehov och stärka svensk produktion av produkter med betydelse.

När det gäller den svenska konkurrenskraften ser vi positivt på de utsikter som Sverige har, och vårt parti förordar en politik som i fortsättningen stärker den svenska industrins exportmöjligheter genom goda handelsrelationer och världsledande produkter, särskilt när det gäller högteknologiska tjänster och produkter högt upp i värdekedjan. Vår vision är att fortsätta utvecklingen genom att förädla de redan befintliga nationella konkurrensfördelarna och därmed stärka Sveriges marknadsandelar och att ta del av nya och växande internationella tillväxtregioner såsom Indien, Kina och Sydamerika. Vi anser att detta gynnar hela den nationella företagskedjan i form av små enskilda underleverantörer till större kluster av bolagssamarbeten.

Sammantaget anser vi att riksdagen bör ställa sig bakom det som anförs i detta ställningstagande. Därmed tillstyrks motion 2015/16:2849 (SD). Övriga motionsyrkanden avstyrks.

3. Certifiering och upphandling av regional och lokal exportrådgivning, punkt 3 (M, C, L, KD)

av Lars Hjälmered (M), Hans Rothenberg (M), Ulf Berg (M), Helena Lindahl (C), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Penilla Gunther (KD) och Mathias Sundin (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2015/16:2449 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkandena 7, 8 och 10 samt
2015/16:3315 av Lars Hjalmered m.fl. (M, C, L, KD) yrkandena 11–13.

Ställningstagande

Små och medelstora företag är de företag som växer mest, och det är också där potentialen är som störst att utveckla framtidens jobb. Ju fortare dessa företag kommer ut på en internationell marknad, desto större möjligheter har de att växa och därmed att kunna generera arbete åt fler människor. Alla affärer börjar lokalt, och därför bör även exportrådgivningsinsatserna vara lokalt och regionalt tillgängliga.

Det finns många aktörer runt om i landet som äger kunskap och har diger erfarenhet av internationell handel vars kapacitet måste tas till vara. Inte minst är regionala handelskammare en resurs för regional expertrådgivning. Genom att öppna för upphandling och rådgivningstjänster ges möjligheter för företag med exportambitioner att utveckla sina exportkompetenser till lokala affärer och samtidigt bidra till att etablera nätverk bland lokala aktörer som de känner ett förtroende för. För att säkerställa kvaliteten på rådgivningstjänsterna bör dessa aktörer certifieras.

Regeringen har hittills visat en ovilja mot att upphandla exportrådgivningstjänster. Trots att exportstrategin präglas av ett tydligt ovanifrånperspektiv kan regeringen inte säga hur många exportcentrum som ska etableras. Genom att nyttja befintliga resurser såsom företag och handelskammare skulle det i stället bli upp till marknaden att avgöra omfattningen. Genom att öppna upp för flera aktörer på marknaden skulle Business Sweden i ökad utsträckning kunna fokusera sina insatser på främjande verksamheten. Många handelskamrar har dessutom genom åren byggt kompetens- och resurscentrum för svenska företag som vill introduceras och börja sälja till FN. Genom att upphandla exportrådgivningstjänster skulle svenska företag som vill delta i FN-upphandlingar också kunna få tillgång till den erfarenhet som redan finns på detta område runt om i Sverige.

Sammantaget anser vi att riksdagen bör tillkänna för regeringen att den ska utreda hur regional och lokal exportrådgivning ska kunna upphandlas av fristående aktörer, såsom handelskamrar och certifierade exporttjänsteföretag. För att säkerställa kvaliteten på rådgivningstjänsterna bör dessa aktörer certifieras och riksdagen bör därför också tillkänna för regeringen att den ska utreda en certifiering av företag och organisationer som kvalificerar för att kunna delta i upphandling av exportrådgivningstjänster.

Därmed tillstyrks samtliga här aktuella motionsyrkanden.

4. Gränshinder, punkt 4 (V)

av Håkan Svenneling (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2015/16:3296 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 5.

Ställningstagande

När politiska beslut fattas uppstår ibland nya gränshinder mellan länder om man inte tänker till i förväg. Sveriges medlemskap i EU har minskat handelshindren inom EU men många gånger ökat dem gentemot andra länder. I exportstrategin finns inget underlag för hur regeringen tänker arbeta för att nya gränshinder för handel inte ska uppstå. Regeringen har ett stort ansvar för de gränshinder som uppstår men också för att minska de gränshinder som finns. Många av våra största exportländer är inte prioriterade i exportstrategin då behovet av stöd från statligt håll är mindre för att svenska företag ska kunna verka i landet. Det innebär dock inte att de gränshinder som finns inte har stor effekt på exporten och på den svenska ekonomin. Det tydligaste exemplet den senaste tiden är den outhärdade effekten för handel och export på grund av gränskontrollerna gentemot Danmark.

Riksdagen bör därför tillkännage för regeringen att den ska arbeta med att minska gränshindren mot våra i dag största exportländer såsom Norge, Tyskland, Storbritannien, Danmark och Finland.

Därmed blir motion 2015/16:3296 (V) tillgodosedd och den tillstyrks i den berörda delen.

5. Kosmopoliter, punkt 5 (M, C, L, KD)

av Lars Hjärmered (M), Hans Rothenberg (M), Ulf Berg (M), Helena Lindahl (C), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Penilla Gunther (KD) och Mathias Sundin (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2015/16:2449 av Lars Hjärmered m.fl. (M) yrkande 9,
2015/16:3207 av Penilla Gunther m.fl. (KD) yrkande 41 och
2015/16:3315 av Lars Hjärmered m.fl. (M, C, L, KD) yrkande 8.

Ställningstagande

Migrationsflödena är en viktig del av personrörligheten till och från Sverige och kan även öppna nya möjligheter till gränsöverskridande handel. Sverige har som framträdande migrationsland unika möjligheter att på allvar ta till vara de många resurser i form av språkkunskaper, kulturell kännedom och nätverk som utrikes födda tar med sig hit. Hur Sverige kan ta till vara de människor som kommer hit är en viktig fråga för den enskilde som kommer men också för Sveriges utveckling. Företagare födda utomlands som har goda kunskaper om affärskultur, politik, språk och religion i sina forna hemländer har som kosmopoliter särskilt goda förutsättningar att bedriva handel över gränserna och kan dessutom vara vägvisare för andra svenska företagare, inte minst för att nå tillväxtmarknadernas stora potential inom tjänstesektorn. Vi bör därför skapa ett bra klimat för arbete och eget företagande, där kunskap om olika affärskulturer och personer med stora språkkunskaper kan bidra till ökad export.

Att knyta kontakter mellan svenska exportföretag och nyanlända till Sverige är värdefullt av många skäl då det är en utmaning för många med invandrabakgrund att komma in på den svenska arbetsmarknaden. En studie av 7 000 svenska företag under tio års tid visar att de företag som är bäst på att ta till vara utländsk kompetens också väsentligt stärker sin export och import. Det finns därmed ett stöd för att mångfald har en positiv betydelse. Ser man till hela exporten i Sverige och inte bara till enskilda företag kan man också se att en ökning av andelen utrikes födda i arbetskraften med en procentenhet i genomsnitt ökar exporten med nio procent. För att svenska företag ska kunna bli mer framgångsrika i den internationella konkurrensen om kunder krävs att man tar till vara de resurser som finns bara på armlängds avstånd.

Mot bakgrund av det sagda anser vi att det måste till ansträngningar för att dra fördel av den internationella kompetens som finns i Sverige och som kan bistå i att öka landets export. Företagande bland de s.k. kosmopoliterna bör även fortsättningsvis stimuleras. Detta bör riksdagen tillkänna för regeringen.

Därmed tillstyrks de aktuella motionerna i de berörda delarna.

6. Kreativa näringar, punkt 6 (M, C, L, KD)

av Lars Hjärmered (M), Hans Rothenberg (M), Ulf Berg (M), Helena Lindahl (C), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Penilla Gunther (KD) och Mathias Sundin (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2015/16:1189 av Lars Hjälmered m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 10,

2015/16:2453 av Lars Hjälmered m.fl. (M) yrkande 4 och

2015/16:3315 av Lars Hjälmered m.fl. (M, C, L, KD) yrkande 14 och

bifaller delvis motion

2015/16:2449 av Lars Hjälmered m.fl. (M) yrkande 12.

Ställningstagande

Svensk export vilar på flera industriella grenar såsom skogsindustrin, gruv- och stålindustrin och verkstadsindustrin. Samtidigt växer de kulturella och kreativa näringarna och sysselsätter i dag fler personer än vad exempelvis fordonsindustrin gör i Sverige. De kreativa näringarna hör till de snabbast växande näringarna. Totalt omsätter de kreativa näringarna ca 285 miljarder kronor per år, och 2010 stod denna framtidssektor för drygt 3 procent av BNP. Tillväxtverket visar t.ex. att musikbranschen har en högre tillväxttakt än Sverige i stort och dessutom en stor exportpotential.

Företagen inom t.ex. dataspelsbranschen, modeindustrin, filmindustrin, kommunikations- och musikbranschen verkar i stor utsträckning på en global marknad. De kreativa näringarna är därmed en viktig del av den svenska exporten och en framtidssektor som spås växa ytterligare de kommande åren.

De kreativa näringarna präglas av lättrörlig ny- och småföretagsamhet. Inom dessa näringar växer nya viktiga exportbranscher raskt fram, särskilt inom den snabbt växande tjänstesektorn där digitala tjänster kring den traditionella industrin blivit allt viktigare. Eftersom resultatet av investeringar i kunskap är immateriella värden är det viktigt att skyddet för dessa upprätthålls för att säkerställa internationell attraktionskraft.

Vi anser att det behövs stärkta förutsättningar för entreprenörer och företagare inom de kreativa näringarna. Staten måste i högre utsträckning se till de kreativa näringarnas exportpotential, som genererar jobb, skatteinkomster och skapar en positiv bild av landet. För att stödja exporten av dessa varor och tjänster bör därför Business Sweden få ett fördjupat uppdrag att förstärka sitt arbete med och ytterligare uppmärksamma de kulturella och kreativa näringarna i sin exportfrämjande verksamhet.

Därmed tillstyrks motionerna 2015/16:1189 (M, C, FP, KD), 2015/16:2453 (M) och 2015/16:3315 (M, C, L, KD) i de aktuella delarna. I den mån motion 2015/16:2449 (M) sammanfaller med det vi har anfört ovan kan den anses tillgodosedd och tillstyrks därför delvis i den aktuella delen.

7. Övrigt om handels- och investeringsfrämjande, punkt 7 (M)

av Lars Hjälmered (M), Hans Rothenberg (M), Ulf Berg (M) och Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2015/16:2453 av Lars Hjälmered m.fl. (M) yrkande 5 och avslår motionerna

2015/16:150 av Edward Riedl (M),

2015/16:2078 av Anders Forsberg m.fl. (SD) yrkande 13,

2015/16:2890 av Johan Nissinen m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2,

2015/16:3147 av Penilla Gunther m.fl. (KD) yrkande 4 och

2015/16:3207 av Penilla Gunther m.fl. (KD) yrkandena 39 och 40.

Ställningstagande

I motion 2015/16:2453 (M) presenteras en ambitiös politik för de kreativa näringarna och en rad förslag på hur staten genom att ytterligare uppmärksamma dessa näringar, bl.a. genom att se deras exportpotential, kan skapa fler jobb inom denna viktiga framtidssektor. Den inhemska marknaden för de kreativa näringarna, t.ex. musik, mode och dataspel, är liten och dessa näringar behöver därför vara prioriterade i Sveriges export- och handelspolitik. Den tidigare alliansregeringen tog en rad initiativ för att främja exporten av de kreativa näringarna, bl.a. kommunikationsstrategin Symbio Create och den s.k. Främjarkalendern. Symbio Create är en gemensam plattform med idéer, verktyg och goda exempel för att underlätta exporten av kreativa näringar. Syftet är att samla svenska resurser för att maximera möjligheterna till ökad export för kulturella och kreativa näringar. På initiativ av den förra regeringen togs vidare Främjarkalendern fram i syfte att vid utlandsmyndigheterna marknadsföra sju kreativa näringar. Genom ett rullande schema lyftes musik, film, gaming, marknadskommunikation, mode, design och litteratur fram en månad i taget. Främjarkalendern var en del i visionen att fördubbla exporten, och urvalet av näringar baserades på deras exportpotential.

Symbio Create och Främjarkalendern var framgångsrika insatser, och riksdagen bör därför tillkännage för regeringen att erfarenheterna av dessa insatser bör tas till vara. Därmed tillstyrks motion 2015/16:2453 (M) i den berörda delen. Övriga motionsyrkanden avstyrks.

8. Övrigt om handels- och investeringsfrämjande, punkt 7 (SD)

av Josef Fransson (SD) och Mattias Bäckström Johansson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2015/16:2078 av Anders Forsberg m.fl. (SD) yrkande 13 och

2015/16:2890 av Johan Nissinen m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2 samt avslår motionerna

2015/16:150 av Edward Riedl (M),

2015/16:2453 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 5,

2015/16:3147 av Penilla Gunther m.fl. (KD) yrkande 4 och

2015/16:3207 av Penilla Gunther m.fl. (KD) yrkandena 39 och 40.

Ställningstagande

I likhet med vad som anförs i motion 2015/16:2890 (SD) anser vi att Business Sweden bör få i uppdrag att ge Indien högre prioritet i sin verksamhet. Indien är en stor tillväxtmarknad. Vi och övriga sverigedemokrater ser Indien som en viktig framtida handelspartner för Sverige med stor tillväxtpotential och menar att det är viktigt att Sverige möter denna möjlighet med en överlagd politik. Vi har också uppfattat att det finns en välvilja från Indiens sida att utveckla handelsrelationerna med Sverige.

Ett annat område där vi ser en stor potential för svenska företag framöver är exporten av varor och tjänster som syftar till energieffektivisering. New York har påbörjat en gedigen energieffektivisering av New York stad, vilket är en process som kommer att pågå under flera decennier och som sannolikt också kommer att sprida sig till övriga USA. De nordiska länderna har mycket av den teknologi och de lösningar som efterfrågas i en sådan process. Danmark och danska företag har i ett tidigt skede varit med i det pågående arbetet i New York stad genom deras export av lösningar och teknologi på området. För att även Sverige och svenska företag i större utsträckning ska kunna ta del av den exportpotential som energieffektiviseringen innebär och etablera sig på den amerikanska marknaden anser vi att riksdagen bör tillkännage för regeringen att den ska ge Business Sweden i uppdrag att verka för en ökad export av produkter och tjänster som berör energieffektivisering.

Ytterligare en sektor som har en stor potential är den svenska livsmedelsproduktionen. De gröna näringarna, däribland livsmedelsproduktionen, sysselsätter uppskattningsvis 400 000 personer i Sverige. Svensk livsmedelsindustri har ett exportvärde motsvarande 70 miljarder kronor. Vi och övriga sverigedemokrater ser positivt på regeringens initiativ att ta fram en svensk livsmedelsstrategi och anser att regeringen bör fortsätta arbeta för att främja exporten av svenska livsmedel. För att bli bättre på att exportera svenska livsmedel delar vi uppfattningen i motion 2015/16:2078 (SD) att

regeringen bör stödja livsmedelsföretagen i deras kompetensutveckling när det gäller export. Detta anser vi att riksdagen bör tillkännage för regeringen.

Därmed tillstyrks de nämnda motionerna i de aktuella delarna. Övriga motionsyrkanden avstyrks.

9. Övrigt om handels- och investeringsfrämjande, punkt 7 (KD)

av Penilla Gunther (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2015/16:3147 av Penilla Gunther m.fl. (KD) yrkande 4 och

2015/16:3207 av Penilla Gunther m.fl. (KD) yrkandena 39 och 40 samt

avslår motionerna

2015/16:150 av Edward Riedl (M),

2015/16:2078 av Anders Forsberg m.fl. (SD) yrkande 13,

2015/16:2453 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 5 och

2015/16:2890 av Johan Nissinen m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

I skrivelsen om exportstrategin framgår att regeringen avser att öppna regionala exportcentrum där det bl.a. ska finnas information om möjligheter till export och samarbete för finansieringsmöjligheter. I linje med vad som framförs i motion 2015/16:3207 (KD) anser jag att regeringen bör använda sig av de regionala centrum som redan finns genom t.ex. Industriella Utvecklingscenter, IUC. Dessa samarbetar med andra organisationer inom företagsrådgivning, inkubatorer m.fl., vilket gör att ett uppdrag för att jobba med exportfrågor också mycket väl skulle kunna ligga där. Jag anser därför att riksdagen bör tillkännage för regeringen att den ska ge IUC i uppdrag att i samarbete med Business Sweden tillhandahålla rådgivning för export och finansiering på regional nivå.

Vidare anser jag i likhet med vad som anförs i den nämnda motionen att EKN bör få utökade möjligheter att informera små och medelstora företag om dess verksamhet i samarbete med regionala centrum. Om företag får bättre information om möjligheten att söka garantier hos EKN kan det bidra till att fler vågar exportera.

När det gäller det statliga stödet för exportfrämjande delar jag också den uppfattning som framförs i motion 2015/16:3147 (KD) att ett samordnat statligt stöd för internationalisering bör utvecklas för regionerna. Staten

behöver ta ett övergripande ansvar och på ett bättre sätt samordna det statliga stödet från myndigheter och bolag som t.ex. Business Sweden. En nationell samordning skulle säkerställa att de nationella projektmedlen för arbetsmarknads- eller företagsfrämjande insatser inte motverkar varandra. Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) samarbetar med EU:s Regionkommitté och har därmed insikt i behoven av internationella kontakter med andra regioner och de goda möjligheter som finns genom samverkan med dessa.

Därmed tillstyrks de nämnda motionerna i de aktuella delarna. Övriga motionsyrkanden avstyrks.

10. Marknadsföring av Sverige, punkt 8 (M, C, L, KD)

av Lars Hjalmered (M), Hans Rothenberg (M), Ulf Berg (M), Helena Lindahl (C), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Penilla Gunther (KD) och Mathias Sundin (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2015/16:2369 av Anders W Jonsson m.fl. (C) yrkande 23,
2015/16:2450 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkandena 1–3,
2015/16:3207 av Penilla Gunther m.fl. (KD) yrkandena 23, 24 och 26 samt
2015/16:3315 av Lars Hjalmered m.fl. (M, C, L, KD) yrkande 15 och
avslår motion
2015/16:404 av Sten Bergheden (M) yrkande 1.

Ställningstagande

Den svenska turismen har haft en positiv utveckling under de senaste åren, allt fler utländska turister upptäcker Sverige som turistland. Besöksnäringen är Sveriges största tjänsteexportnäring i form av utländska turisternas konsumtion i Sverige. Besöksnäringen är en internationellt växande sektor. För att Sverige ska fortsätta utvecklas som turistland behövs en kvalitativ utveckling av nya och befintliga destinationer liksom en förstärkning av marknadsföringsinsatserna. Enligt Tillväxtverket ökade den svenska turismens totala exportvärde under 2014 med 12,5 procent och uppgick till 96,5 miljarder kronor. Med fler besökare, ett ökat antal internationella möten i Sverige och utvecklade turistmål från norr till söder skapar vi fler arbetstillfällen och ökar Sveriges tillväxt.

Många goda insatser görs i dag av Visit Sweden, Tillväxtverket och Svenska Institutet för att stärka Sverige bilden utomlands, attrahera fler

utländska turister och verka för att evenemang och möten kommer till Sverige. För att bibehålla den positiva utveckling som den svenska besöksnäringen genomgått under det senaste decenniet menar vi att mer kan göras för att främja denna. Det antal internationella möten och evenemang som anordnas i Sverige i dag omsätter årligen ett antal miljoner kronor enligt branschorganisationen ICCA (International Congress and Convention Association), och Sverige ligger på fjortonde plats i världen. Det kan bli mer. Den statliga utredningen Tillväxt genom turistnäringen (SOU 2007:32) föreslog redan 2007 att staten skulle utarbeta en nationell strategi för stora internationella evenemang inom idrott och kultur samt för stora internationella sammankomster inom mötesindustrin och vidare att Visit Sweden skulle få i uppdrag att starta ett dotterbolag med inriktning på stora internationella idrotts- och kulturrevenemang, stora internationella kulturrevenemang samt stora internationella sammankomster inom mötesindustrin. I linje med utredningens förslag anser vi att det finns behov av en strategi för hur Sverige ska ta del av den internationella tillväxten inom besöksnäringen. En samlad besöksnäringstrategi kan se över hur Sverige kan få ett optimalt resultat i förhållande till sina förutsättningar. Strategin bör bl.a. tydliggöra hur Sverige kan locka till sig evenemang, möten och kongresser, liksom hur Sverige ska marknadsföra landets kultur- och världsarv.

Vidare vill vi att offentliga verksamheter ytterligare ska uppmärksamma värdet i att medverka till att internationella möten arrangeras i Sverige. Genom att vara värdland för olika idrotts-, kultur-, företags- och branschevenemang exponeras Sverige. Människor i andra länder får upp ögonen för Sverige, och det leder till att vi får fler utländska turister. Här kan Sverige göra mer för att locka till sig företagskonferenser och branschorganisationers kongresser såväl som vissa idrottsarrangemang och kulturevent. Inom ramen för Visit Swedens uppdrag vill vi därför kraftsamla insatserna för att attrahera evenemang, möten och turism till Sverige. Detta bör göras genom att Visit Sweden gemensamt med andra relevanta organisationer stärker och utvecklar Sverige bilden i syfte att locka fler turister och evenemang till landet samtidigt som man sprider goda exempel och stöttar regionala turistorganisationer. Detta arbete bör också inkludera att bistå mötesindustrins aktörer i landet för att locka hit möten och evenemang. Vi ser också att svenska ambassader och konsulat mer aktivt kan bidra till att marknadsföra Sverige som ett bra land att göra studieresor till och ha möten i.

Sverige har vidare ett flertal kulturarv och andra platser som återfinns på FN:s världsarvslista. Dessa attraktioner ger goda förutsättningar för Sverige att kunna hävda sig i konkurrensen om den internationellt allt mer växande kulturturismen. Kunskapen om attraktionerna leder till att Sveriges historia uppmärksammas och ger fler utländska turister. Sverige kan bli bättre på att använda sig av sina rika kulturarv i marknadsföringen gentemot utländska turister. Det finns en trend som rör sig mot mer nischad turism såsom upplevelseresor och ekoturism. Här har Sverige med sin unika natur och sina rika kulturarv en möjlighet att rikta sig mot nischade målgrupper i bred

bemärkelse. Vi anser därför att det behöver tas fram en strategi för att tydliggöra hur Sverige ska marknadsföra landets kultur- och världsarv.

Sammantaget anser vi att riksdagen bör tillkännage för regeringen att den ska verka med den inriktning som vi har anfört ovan. Därmed tillstyrker vi motionerna 2015/16:2369 (C), 2015/16:2450 (M), 2015/16:3207 (KD), 2015/16:3315 (M, C, L, KD) i de aktuella delarna. Motion 2015/16:404 (M) avstyrks.

11. Kvalitetsmärkning inom besöksnäringen, punkt 9 (M, C, V, L, KD)

av Lars Hjälmered (M), Hans Rothenberg (M), Ulf Berg (M), Helena Lindahl (C), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Penilla Gunther (KD), Håkan Svenneling (V) och Mathias Sundin (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkänner detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion 2015/16:3315 av Lars Hjälmered m.fl. (M, C, L, KD) yrkande 17.

Ställningstagande

Swedish Welcome AB är en oberoende aktör som drivs utan vinstsyfte av föreningen Swedish Welcome, genom dess medlemmar. Swedish Welcome finansieras genom avgifter från medlemmar och partner, men har också fått utvecklingsstöd från Tillväxtverket, Jordbruksverket och Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling. Det uttalade syftet med Swedish Welcome är att bidra till bättre gästupplevelser inom besöksnäringen och en hållbar utveckling av den svenska turismen. Föreningen ska ge företag och andra organisationer inom den svenska besöksnäringen konkret vägledning för att skapa bättre upplevelser som motsvarar eller överträffar gästernas förväntningar på ett sätt som bidrar till ett hållbart samhälle och för att Sverige ska bli en ledande nation inom turism. För att vägleda gäster i deras val av boenden och upplevelser och säkerställa en god kvalitet har Swedish Welcome tagit fram en certifiering. Certifieringen innehåller dels en kategorisering av verksamheten för att man som gäst enkelt ska få veta vad man kan förvänta sig, dels en bedömning som bygger på insamlad information på ett hundratal aspekter av verksamheten som vägs samman till en samlad bedömning. En verksamhet som är Swedish Welcome-certifierad kan få den samlade bedömningen godtagbart, bra, mycket bra, utmärkt eller enastående.

Att stärka besöksnäringens kvalitet genom en märkning såsom Swedish Welcome för att därigenom medvetandegöra näringens aktörer om vikten av

gott bemötande, miljöarbete och socialt tänkande är något som skulle kunna göras gemensamt med de nordiska länderna. Många besökare från andra kontinenter reser gärna till Skandinavien för att uppleva huvudstäderna eller naturen, och då tjänar näringen på att ha gemensam standard för sina kvalitetsmått. Vi anser därför att riksdagen bör tillkänna för regeringen att den ska verka för att även i fortsättningen använda och utveckla kvalitetsmärkning såsom Swedish Welcome inte bara för den svenska besöksnäringen utan även för gemensamma insatser på nordisk nivå.

Därmed tillstyrks motion 2015/16:3315 i den berörda delen.

12. Regionala direktflyg, punkt 10 (M, C, L, KD)

av Lars Hjälmered (M), Hans Rothenberg (M), Ulf Berg (M), Helena Lindahl (C), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Penilla Gunther (KD) och Mathias Sundin (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2015/16:3315 av Lars Hjälmered m.fl. (M, C, L, KD) yrkande 16 och avslår motion

2015/16:3296 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 4.

Ställningstagande

Vi delar regeringens bedömning att tillgänglighet i form av flygplatser med direkta flyglinjer blir allt viktigare i dagens globaliserade värld. Det är en av de faktorer som har störst betydelse för utländska företag när de väljer mellan olika alternativ för etablering och nyinvesteringar och det har också betydelse vid val av placering av evenemang och större möten.

Svenska flygplatser har jämförelsevis få direkta flyglinjer till viktiga städer, inte minst när det gäller tillväxtländerna, vilket gör att svenska städer tappar i global tillgänglighet. Att som regeringen gör i skrivelsen begränsa sig till statliga Swedavia och deras flygplatser, och inte se till utvecklingspotentialen i de regionala flygplatserna, som ofta är i kommunal ägo, menar vi dock är fel väg att gå. I stället bör dörrar hållas öppna för etablering av flygplatser där det finns ett underlag och behov av direktlinjer till turistdestinationer eller orter med stort och frekvent arbetsutbyte oavsett huvudman. De regionala flygplatserna är givetvis en förutsättning för att hela landet ska kunna dra nytta av såväl besökare som näringsverksamhet. Riksdagen bör därför tillkänna för regeringen att såväl de regionalt och kommunalt ägda som de statligt ägda

flygplatserna bör uppmuntras att etablera fler direkta flyglinjer till orter i andra länder.

Därmed tillstyrks motion 2015/16:3315 (M, C, L, KD) i den berörda delen och motion 2015/16:3296 (V) avstyrks i den aktuella delen.

13. Regionala direktflyg, punkt 10 (V)

av Håkan Svenneling (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2015/16:3296 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 4 och
avslår motion
2015/16:3315 av Lars Hjälmered m.fl. (M, C, L, KD) yrkande 16.

Ställningstagande

Jag och övriga vänsterpartister anser att alla transportslag på sikt ska bära sina samhällsekonomiska kostnader. Även luftfarten måste bidra till utsläppsminskningar för att nå våra klimat- och miljömål. Räknat per passagerarkilometer är flyget det färd sätt som påverkar vår miljö mest. Eftersom flyget inte är ett energieffektivt transportsätt bör det endast användas när andra alternativ inte är tillgängliga. Ett statligt engagemang i flygplansinfrastruktur är i vissa fall motiverat för att säkerställa tillgänglighet och regional utveckling i hela landet. Om en och samma region har fler alternativa flygplatser måste dock resurserna prioriteras till ett färre antal flygplatser, under förutsättning att regionen som helhet klarar behovet av flygtransporter.

Det är dock inte försvarbart att staten finansierar omfattande flygplatsinfrastruktur utan att ta hänsyn till de mål som riksdagen fastställt för miljö- och transportpolitiken. Av detta skäl anser jag och mitt parti att det finns ett behov av att staten fastställer ett antal strategiskt viktiga flygplatser för att styra statens resurser mer effektivt och för att flyget ska ses i ett helhetsperspektiv när det gäller infrastruktur. Det här innebär att övriga transportslag, inte minst järnvägen och satsningar på denna, måste vägas in när man tar ställning till kommande infrastrukturinvesteringar som gäller tillgänglighet till strategiskt viktiga flygplatser. Riksdagen bör därför tillkännage för regeringen att den inte ska verka för fler direktflyg från regionala flygplatser.

Därmed tillstyrks motion 2015/16:3296 (V) i den berörda delen och motion 2015/16:3315 (M, C, L, KD) avstyrks i den aktuella delen.

14. Frihandel och rättvis handel, punkt 11 (M, C, L, KD)

av Lars Hjärmered (M), Hans Rothenberg (M), Ulf Berg (M), Helena Lindahl (C), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Penilla Gunther (KD) och Mathias Sundin (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2015/16:3315 av Lars Hjärmered m.fl. (M, C, L, KD) yrkandena 3–6, 9 och 10 samt

avslår motionerna

2015/16:372 av Hans Linde m.fl. (V) yrkande 5 och

2015/16:3296 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Sverige ska vara en aktiv röst i världen och dess handelssamfund WTO för att driva på för fler och mer omfattande globala frihandelsavtal. Sedan 2008 ökar protektionismen i världen, och den tar sig uttryck på flera sätt såväl inom EU som i resten av världen. EU:s inre marknad måste därför utvecklas och tjänstedirektivet breddas för att omfatta ökad rörlighet inom flera sektorer. Kampen för öppna marknader och mot protektionism är och måste vara Sveriges viktigaste uppdrag i handelspolitiken. Regeringen bör därför utveckla en strategi för att motverka protektionism i världen.

Frihandel, marknadsekonomi, respekt för mänskliga rättigheter och demokrati är viktiga faktorer för utveckling. Sverige ska därför enligt vår mening vara en stark röst för grundläggande värden som demokrati, rättsstatens principer, jämställdhet och respekt för mänskliga rättigheter samt driva på för att dessa värden ska föras in i de handelsavtal som sluts. Svenska företrädare måste på politisk nivå våga tala med diktaturers representanter om dessa frågor. Svenska företags arbete med hållbart företagande, även s.k. CSR (Corporate Social Responsibility) bidrar positivt till utvecklingen i olika länder. Trots positiva initiativ som involverar företag såsom FN:s vägledande principer, Global Compact, går utvecklingen i världen generellt sett för långsamt. Svenska företag ska uppmuntras att vara föredömen utomlands vad gäller affärsetik, arbetsvillkor, miljöhänsyn och socialt ansvarstagande. Genom handel som föregår med gott exempel öppnas förutsättningarna upp för ökad hänsyn till mänskliga rättigheter och goda villkor.

Handel är på många sätt ett redskap för utveckling, inte minst för mindre utvecklade länders ekonomier. Genom att man handlar med dessa länder växer deras ekonomier och utvecklingsländernas medborgare får större möjligheter

att påverka sin framtid. Här spelar den nya tidens mönster med ökade inslag av e-handel stor roll för att bidra till den utvecklingen.

Utfallet av frihandelsavtalet mellan EU och Förenta staterna (TTIP) kommer att vara helt avgörande för hur världshandeln utvecklas de kommande decennierna. Blir avtalet mindre omfattande än vad som vore möjligt kommer detta att drastiskt påverka Sveriges handel och exportmöjligheter. Därför måste en exportstrategi ha som prioriterat mål att Sverige ska vara en drivande kraft för att frihandelsavtalet blir så omfattande som möjligt, med ett investerarskydd som innebär att framför allt små och medelstora företag vågar ta steget att gå på export till världens näst största marknad. Regeringens återhållsamma hållning för att driva på EU i TTIP-förhandlingarna är tyvärr beklagligt och riskerar framtida svenskars exportmöjligheter.

Det är viktigt att framhålla att oavsett med vilken region ett frihandelsavtal förhandlas ska det inte leda till sänkta nivåer vad gäller hälsa, miljö, djurskydd och säkerhet. På samma sätt som i dag ska konsumenter och medborgare på båda sidor Atlanten känna sig helt trygga när man väljer varor och tjänster. Frihandel ger konsumenter ökat utbud och lägre priser. Vi är övertygade om att frihandel går att förena med såväl ett starkt miljöskydd som ett starkt djurskydd.

Sammantaget anser vi att riksdagen bör tillkännage för regeringen att den ska verka i enlighet med den inriktning som vi har beskrivit ovan och därmed bifalla motion 2015/16:3315 (M, C, L, KD) i de berörda delarna. Övriga motionsyrkanden bör riksdagen avslå.

15. Frihandel och rättvis handel, punkt 11 (V)

av Håkan Svenneling (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2015/16:372 av Hans Linde m.fl. (V) yrkande 5 och
2015/16:3296 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkandena 1 och 2 samt
avslår motion
2015/16:3315 av Lars Hjälmered m.fl. (M, C, L, KD) yrkandena 3–6, 9 och
10.

Ställningstagande

För mig och övriga vänsterpartister är demokrati och mänskliga rättigheter inte förhandlingsbara. Vi försvarar FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna där mötesfrihet, organisationsfrihet, strejkrätt, religionsfrihet, press- och

yttrandefrihet samt allmänna, fria och hemliga val framhålls som nödvändiga beståndsdelar i ett demokratiskt samhälle. Lika stor vikt läggs vid sociala framsteg och förbättrade levnadsvillkor. Det innebär att rätten till arbete, utbildning, bostad, vård, omsorg och kultur är nödvändiga för ett mänskligt värdigt liv och ett demokratiskt samhälle. Vänsterpartiet står upp för de mänskliga rättigheterna oavsett var, när eller med vilka motiv de kränks och inskränks.

Sverige bedriver en omfattande exportfrämjande verksamhet. Det sker i form av rådgivning, exportkrediter och exportgarantier genom organ som Business Sweden, EKN och SEK. Verksamheten har kritiserats av bl.a. Amnesty för att den inte tydligt kopplas till arbetet med de mänskliga rättigheterna.

I februari 2015 presenterade regeringen en lista på 26 länder som ska prioriteras fram till 2020 i regeringens exportfrämjande arbete. Listan inkluderar en rad auktoritära länder som Saudiarabien, Thailand, Egypten och Förenade Arabemiraten. Samtidigt saknas en rad demokratiska länder som beräknas ha en hög tillväxt under de kommande åren, t.ex. Ghana, Peru, Moçambique, Tunisien, Chile och Zambia. Jag tycker att detta är en märklig prioritering. Riksdagen bör därför enligt min mening tillkännage för regeringen att demokratier ska prioriteras före diktaturer som handelspartner för Sverige.

I den skrivelse om exportstrategin som regeringen lagt på riksdagens bord saknas helt vägledande principer för hur Sveriges handel och exportfrämjande verksamhet ska bidra till global utveckling och understödja och värna mänskliga rättigheter. Detta menar jag skapar frågor om huruvida regeringens handelspolitik lever upp till löftet i regeringens utrikespolitiska deklaration om att Sverige ska vara en stark röst för demokrati, jämlikhet och solidaritet. Riksdagen bör därför även tillkännage för regeringen att den ska ta fram tydliga kriterier för Sveriges exportfrämjande och se till att verksamheten blir mer transparent.

I likhet med min partikollega i utrikesutskottet anser jag därmed att riksdagen bör bifalla motion 2015/16:3296 (V) i de här aktuella delarna. Därmed blir även det aktuella yrkandet i motion 2015/16:372 (V) tillgodosett och riksdagen bör även bifalla detta. Övriga motionsyrkanden avstyrks.

16. Staters rätt att reglera, punkt 12 (V)

av Håkan Svenneling (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2015/16:3296 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 3.

Ställningstagande

Sedan sommaren 2013 pågår förhandlingar mellan EU och Förenta staterna om ett gemensamt handels- och investeringsavtal (TTIP). Syftet med avtalet är, enligt förespråkarna, att främja handeln genom att sänka tullar, ta bort handelshinder och ömsesidigt öppna upp den offentliga upphandlingen. Om avtalet blir verklighet skulle det bli det mest omfattande av sitt slag i världen och ha stor påverkan på Sverige. Parallellt med TTIP-förhandlingarna pågår ett flertal andra förhandlingar om internationella handelsavtal som i förlängningen kan komma att påverka Sverige i stor utsträckning, t.ex. EU:s avtal med Singapore samt det plurilaterala avtalet om tjänstehandel (TISA). EU och Kanada har också nyligen avslutat förhandlingar om ett frihandelsavtal. Den gemensamma nämnaren för dessa fyra internationella handelsavtal är att de har ett innehåll som kan få stora negativa konsekvenser för de länder som omfattas. Om avtalen blir verklighet kommer de att påverka de berörda staternas lagar och regleringar i grunden. Samtliga avtal har en tydlig inriktning mot ökad privatisering, avreglering och försvagad lagstiftning på en rad områden. I förlängningen kan det innebära stora försämringar vad gäller jordbruk, livsmedelssäkerhet, klimat, miljö, energi, offentlig service och arbetstagares rättigheter. De enda verkliga vinnarna är storföretagen som genom avtalen ges större möjligheter att öka sin vinst. TTIP-avtalet har t.ex. som uttalat syfte att avlägsna hinder i lagstiftningen som begränsar de potentiella vinster som transnationella företag kan göra på EU:s och Förenta staternas marknader, s.k. icke-tariffära handelshinder. För att minimera de s.k. handelsstörande effekterna vill kommissionen upprätta ett s.k. regulativt samarbetsorgan där företrädare för EU:s och Förenta staternas tillsynsmyndigheter ska samarbeta kring nya regler och se över redan befintliga lagar. I processen ska olika intressenter konsulteras, däribland företag. Målet för samarbetet är att uppnå en mer kompatibel, kvalitativ och effektiv lagstiftning och därigenom minska handelshindren. Inom ramen för det regulativa samarbetet ska företagen ges en särställning. All lagstiftning som näringslivet anser går emot deras intressen kommer att försvåras, förhållas eller till och med stoppas. Om detta blir verklighet får företagen stor makt över utformningen av regleringar, standarder och lagar i såväl EU som Förenta staterna. Tillsammans med systemet med investeringsskydd och ISDS riskerar det regulativa samarbetet att bli ett dubbellås mot progressiv lagstiftning genom att storföretagen ges unika möjligheter att påverka lagstiftningen innan den skrivs. Därefter kan de i efterhand stämma stater som trots detta infört lagar som innebär att företagets investeringsvärden påverkas negativt. Därmed sätts uppgörelser i handelsavtal före staters rätt att lagstifta och reglera. Sammantaget kan detta få stora negativa konsekvenser på en rad

områden som jordbruk, livsmedelssäkerhet, klimat, miljö, energi, offentlig service och arbetstagares rättigheter.

Jag och övriga vänsterpartister anser att detta är ett fundamentalt hot mot demokratin. Uppgörelser i handelsavtal ska inte gå före staters rätt att lagstifta och reglera. Storföretag ska inte tillåtas diktera villkoren för vilken lagstiftning som ska råda i enskilda länder. Riksdagen bör därför tillkännage för regeringen att den ska verka för att staters rätt att lagstifta och reglera alltid ska gå före uppgörelser i handelsavtal. Därmed tillstyrks motion 2015/16:3296 (V) i den berörda delen.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Skrivelsen

Regeringens skrivelse 2015/16:48 Regeringens exportstrategi

Följdmotionerna

2015/16:3296 av Håkan Svenneling m.fl. (V):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att demokratier ska prioriteras före diktaturer som handelspartner för Sverige och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tydliga kriterier för mänskliga rättigheter behöver tas fram för Sveriges exportfrämjande och att verksamheten behöver bli mer transparent och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att staters rätt att lagstifta och reglera alltid ska gå före uppgörelser i handelsavtal och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen inte bör verka för fler direktflyg från regionala flygplatser och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör minska gränshindren mot våra i dag största exportländer såsom Norge, Tyskland, Storbritannien, Danmark och Finland och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:3315 av Lars Hjälmered m.fl. (M, C, L, KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör utveckla en handelsstrategi som beaktar såväl import och export som delar av en utvecklad handel och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringens exportstrategi bör ta hänsyn till svenska konkurrensvillkor med särskilt fokus på små och medelstora företag och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska vara en aktiv röst i världen och WTO som driver på fler och mer omfattande globala frihandelsavtal, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utveckla en strategi för att motverka protektionism i världen och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska vara en tydlig röst för demokrati, mänskliga rättigheter, rättsstatens principer samt jämställdhet och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska fortsätta att stå upp för frihandel, fortsätta riva handelshinder och samtidigt värna konsument-, miljö- och djurskydd och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att stimulera exporten av svenska välfärdstjänster och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fortsätta stimulera företagandet bland kosmopoliter i Sverige samt utveckla deras möjligheter till ökad export och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla handeln med mindre välutvecklade länders ekonomier och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska vara pådrivande för ett ambitiöst transatlantiskt handels- och investeringsavtal (TTIP) mellan EU och USA och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur regional och lokal exportrådgivning ska kunna upphandlas av fristående aktörer, såsom handelskamrar och certifierade exporttjänsteföretag, och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda en certifiering för företag och organisationer som kvalificerar dessa för att kunna delta i upphandling av exportrådgivningstjänster och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla insatserna för svenska företags möjligheter att medverka i FN-upphandlingar och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ytterligare förstärka exportinsatserna inom de kreativa näringarna och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fortsätta stärka svensk besöksnäring och Visit Swedens arbete med att locka utländska besökare till Sverige och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att både de statligt och de regionalt/kommunalt ägda flygplatserna bör uppmuntras att etablera fler direkta flyglinjer till orter i andra länder och tillkännager detta för regeringen.

17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fortsatt använda och utveckla kvalitetsmärkning såsom Swedish Welcome inte bara för svensk besöksnäring utan även för gemensamma insatser på nordisk nivå och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla en strategi för att stärka svenska företags möjligheter till digital e-handel och tillkännager detta för regeringen.

Motioner från allmänna motionstiden 2015/16

2015/16:150 av Edward Riedl (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att se över möjligheten att införa ett exportstöd liknande det i andra länder för att få igång exporten hos svensk småbåtsindustri och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:372 av Hans Linde m.fl. (V):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tydliga kriterier för mänskliga rättigheter behöver tas fram för Sveriges exportfrämjande och att verksamheten behöver bli mer transparent och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:404 av Sten Bergheden (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjligheten till en översyn av turistföretagens villkor och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1189 av Lars Hjälmered m.fl. (M, C, FP, KD):

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Business Sweden ett fördjupat uppdrag att ytterligare förstärka arbetet inom de kreativa näringarna i sin exportfrämjande verksamhet och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2078 av Anders Forsberg m.fl. (SD):

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stödja livsmedelsföretagen med kompetensutveckling när det gäller export och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2369 av Anders W Jonsson m.fl. (C):

23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en strategi för hur Sverige ska ta del av den internationella tillväxten inom besöksnäringen och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2449 av Lars Hjalmered m.fl. (M):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla en strategi för att utveckla svenska företags möjligheter till digital e-handel och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att stimulera exporten av svenska välfärdstjänster och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur regional och lokal exportrådgivning ska kunna upphandlas av fristående aktörer, såsom handelskamrar och certifierade exporttjänsteföretag, och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda en certifiering för företag och organisationer som kvalificerar dessa för att kunna delta i upphandling av exportrådgivningstjänster och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fortsätta stimulera företagandet bland kosmopoliter i Sverige och utveckla landets möjligheter till ökad export och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla insatserna för svenska företags möjligheter att medverka i FN-upphandlingar och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ytterligare förstärka exportinsatserna inom de kreativa näringarna och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2450 av Lars Hjalmered m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att spetsa Visit Swedens uppdrag i syfte att kraftsamla insatserna för att attrahera evenemang, möten och turism till Sverige och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en samlad strategi som tydliggör hur Sverige kan locka till sig evenemang, möten och kongresser och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en strategi för att tydliggöra hur Sverige ska marknadsföra landets kultur- och världsarv och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2453 av Lars Hjälmered m.fl. (M):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Business Sweden i uppdrag att ytterligare uppmärksamma de kreativa näringarna i sin exportfrämjande verksamhet och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att erfarenheterna av den s.k. Främjarkalendern och Symbio Create-konceptet bör tas till vara och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2849 av Johan Nissinen m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det behöver göras en konkurrensöversyn och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en utvärdering bör göras gällande svenska sektorers långsiktiga importbehov och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka svenska exportmöjligheter gällande högteknologiska produkter högt upp i värdekedjan och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2890 av Johan Nissinen m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Business Sweden i uppdrag att ge Indien högre prioritet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Business Sweden i uppdrag att verka för ökad export av produkter och tjänster som berör energieffektivisering och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:3147 av Penilla Gunther m.fl. (KD):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ett samordnat statligt stöd för internationalisering bör utvecklas för regionerna och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:3207 av Penilla Gunther m.fl. (KD):

23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att offentliga verksamheter bör uppmärksamma värdet i att medverka till att internationella möten arrangeras i Sverige, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sveriges ambassader och konsulat ute i världen bör få i uppdrag att ytterligare stödja arbetet med att få fler internationella möten att arrangeras i Sverige och tillkännager detta för regeringen.

26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten för Visit Sweden att också arbeta för att större evenemang av olika slag förläggs till Sverige, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.
39. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge IUC i uppdrag att tillhandahålla rådgivning för export och finansiering på regional nivå i samarbete med Business Sweden och tillkännager detta för regeringen.
40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka möjligheten för EKN att informera små och medelstora företag om dess verksamhet i samarbete med regionala centrum och tillkännager detta för regeringen.
41. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att mer ansträngningar måste till för att dra fördel av den internationella kompetens som finns i Sverige och som kan bistå i att öka landets export, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Utrikesutskottets yttrande 2015/16:UU3y

Regeringens exportstrategi

Till näringsutskottet

Näringsutskottet beslutade vid sitt sammanträde den 10 december 2015 att ge utrikesutskottet tillfälle att yttra sig över skrivelse 2015/16:48 Regeringens exportstrategi och de motioner som kunde komma att väckas med anledning av skrivelsen.

I sitt yttrande behandlar utrikesutskottet framför allt de aspekter av regeringens skrivelse som rör utskottets beredningsområde liksom motionerna 2015/16:3296 yrkandena 1 och 2 och 2015/16:3315 yrkandena 1, 5, 9 och 13.

Som ett led i beredningen av ärendet har utskottet den 19 januari 2016 fått en föredragning om skrivelsen av näringsminister Mikael Damberg.

Utskottet föreslår att näringsutskottet avstyrker de aktuella motionsyrkandena.

I yttrandet finns en avvikande mening (V).

Utskottets överväganden

Skrivelsen

I skrivelsen redogör regeringen för sin exportstrategi som är utarbetad i dialog med näringslivet. Syftet med strategin är att stärka svenska företags export- och internationaliseringsmöjligheter på viktiga marknader och att öka antalet exporterande företag. Exportstrategin ska bidra till regeringens övergripande mål om att Sverige ska ha EU:s lägsta arbetslöshet till 2020.

Statens främjandeinsatser bör enligt skrivelsen särskilt fokusera på länder som uppvisar hög BNP, hög förväntad tillväxt eller höga trösklar för marknadstillträde. Regeringen konstaterar att det är i de s.k. tillväxtländerna som den största delen av världens tillväxt förväntas ske under de närmaste åren. Fram till 2020 förväntas nära 40 procent av den ekonomiska tillväxten ske i Asien. Även i Afrika förväntas tillväxten att stiga i många länder, om än från låga nivåer. Det talar för att svensk export både på kort och lång sikt måste öka till länder utanför Europa. Regeringen har därför tidigare presenterat en lista med 26 prioriterade marknader.¹ Den stora majoriteten av dessa är tillväxtländer. En viktig faktor i urvalet av dessa länder har förutom bl.a. tillväxtpotentialen varit graden av ekonomisk frihet. Där det finns en låg grad av ekonomisk frihet möter svenska företag också fler hinder, vilket innebär att det statliga främjandet relativt sett kan göra större nytta.

Regeringen konstaterar att på flera tillväxtmarknader råder inte bara ekonomisk ofrihet utan även andra politiska, sociala och miljömässiga problem. Regeringen understryker att kontakter och handel mellan människor och länder är bra och gynnar sådana värden som demokrati, jämställdhet, mänskliga rättigheter och en bättre miljö. De länder som Sverige har handel med kan vi också föra dialog med. Arbetet med hållbart företagande stärks, exempelvis genom den nationella handlingsplanen för företagande och mänskliga rättigheter som regeringen redogör för i skrivelse 2015/16:69.

Genom att förbättra samordningen mellan främjande och bistånd kan regeringen verka för att hållbar handel och investeringar i utvecklingsländer leder till fortsatta varaktiga handelsrelationer som gynnar svensk export. Regeringen vill också stötta svenska företag att vinna fler FN-kontrakt än vad som sker i dagsläget. Detsamma gäller upphandlingar där internationella finansiella institutioner (IFI) och EU spelar en nyckelroll.

I skrivelsen redovisas även ett antal konkreta åtgärder som ska vidtas för att stärka statens främjande av näringslivets export och finansiering och som är relevanta för utrikesutskottets beredningsområde. En funktionell och samlad struktur, Team Sweden, ska skapas för att förbättra samordningen och

¹ Algeriet, Angola, Brasilien, Colombia, Egypten, Filippinerna, Förenade Arabemiraten, Indien, Indonesien, Israel, Japan, Kazakstan, Kina, Malaysia, Mexiko, Nigeria, Qatar, Saudiarabien, Storbritannien, Sydafrika, Sydkorea, Thailand, Tyskland, Turkiet, Ukraina, USA.

tydliggöra ansvarsfördelningen mellan de statliga aktörerna på området. Regeringen har också ambitionen att öppna nya ambassader och generalkonsulat på viktiga marknader. Ett antal pilotländer ska väljas ut för att testa hur övergången från bistånds- till handelsbaserade relationer kan hanteras strategiskt och möjligheten undersöks att skapa ett biståndsfinansierat utbildningsinstrument för att brygga över från bistånd till handel. Dessutom ska en samlad strategi utarbetas för att öka svensk försäljning av varor och tjänster till FN-systemet. Det framgår också av skrivelsen att regeringen avser att ta fram en plattform som kan bistå utlandsmyndigheterna att bidra till hållbart företagande i exportfrämjandesammanhang.

Motionerna

I kommittémotion 2015/16:3315 av Lars Hjalmered m.fl. (M, C, L, KD) yrkande 1 anføres att Sverige bör utveckla en handelsstrategi som beaktar såväl import som export som delar av en utvecklad handel. I yrkande 9 understryks betydelsen av att utveckla handeln med utvecklingsländer. Vidare betonas i yrkande 5 att frihandel, marknadsekonomi, respekt för mänskliga rättigheter och demokrati är viktiga faktorer för ett lands utveckling. Sverige ska vara en tydlig röst för demokrati, mänskliga rättigheter, rättsstatens principer samt jämställdhet. I yrkande 13 framför motionärerna att det behövs ökade insatser för att förbättra svenska företags möjligheter att konkurrera om upphandlingar inom FN-systemet.

Vänsterpartiet anför i kommittémotion 2015/16:3296 av Håkan Svenneling m.fl. yrkande 1 att demokratier bör prioriteras före diktaturer som handelspartner för Sverige. I yrkande 2 föreslås att tydliga kriterier för mänskliga rättigheter ska tas fram inom ramen för svenskt exportfrämjande och att främjandeverksamheten bör bli mer transparent.

Utskottets ställningstagande

Utskottet välkomnar att regeringen presenterar en sammanhållen exportstrategi för riksdagen och noterar att den enligt skrivelsen utarbetats i dialog med näringslivet.

Inledningsvis vill utskottet betona att export- och Sverigefrämjandet är en integrerad del av den svenska utrikespolitiken. De främjarinsatser som görs av olika statliga aktörer ska därför genomsyras av de grundläggande principer om demokrati, mänskliga rättigheter, fred, jämställdhet och hållbar utveckling som Sveriges utrikespolitik vilar på. Svenska utlandsmyndigheter har en viktig roll i att detta synsätt vägleder främjandet på landnivå och att de främjarinsatser som görs på ett långsiktigt hållbart sätt främjar Sverigebildens. I och med att den funktionella direktivrätten avskaffades 2012 är det beskickningschefen/ambassadören som fungerar som chef för alla beskickningens verksamhetsområden, även utlandsmyndighetens

exportfrämjande verksamhet. Utskottet anser därför att det är bra att regeringen aviserar att det ska skapas lokala Team Sweden-kretsar på landnivå under ambassadernas ledning. Utskottet vill understryka vikten av att utlandsmyndigheternas resurser och bemanning vid behov anpassas för att hantera detta.

Utskottet vill liksom regeringen understryka betydelsen av att det svenska främjandet genomsyras av ett hållbarhetsperspektiv, särskilt i länder med sociala, miljömässiga och demokratiska problem. Utskottet välkomnar därför att regeringen nyligen presenterat en skrivelse för riksdagen om hållbart företagande (skr. 2015/16:69). Utskottet behandlar dessa frågor i ett särskilt yttrande till näringsutskottet (2015/16:UU4y) och vill i detta sammanhang endast beröra en fråga. Det framgår av skrivelsen om exportstrategin att en plattform ska tas fram för att bl.a. bistå utlandsmyndigheterna att bidra till hållbart företagande i exportsammanhang och att en generell kunskaphöjning inom hållbart företagande ska genomföras på utlandsmyndigheterna. Utskottet välkomnar detta, men vill betona vikten av att alla statliga aktörer som agerar inom exportfrämjandet genomgår en sådan kunskaphöjning och tar ansvar för att främjandet genomsyras av ett hållbarhetsperspektiv.

Utskottet vill erinra om att politiken för global utveckling (PGU), som antogs av riksdagen 2003 (prop. 2002/03:122, bet. 2003/04:UU3), slår fast att alla politikområden ska verka för att uppnå målet för PGU – att bidra till en rättvis och hållbar global utveckling. Regeringen har aviserat att man avser att presentera en skrivelse om politiken för global utveckling för riksdagen våren 2016. Biståndsminister Isabella Lövin har i samband med behandlingen av budgeten för utgiftsområde 7 hösten 2015 informerat utskottet om att ett fokusområde i skrivelsen kommer att vara hållbart företagande.

Utskottet instämmer i regeringens bedömning att Sverige bör kunna bli bättre på att hantera övergången från bistånd till handel och andra utbyten i de länder där biståndet fasas ut. Biståndet är liksom främjandet en del av svensk utrikespolitik och bör bidra till målsättningarna med denna. Biståndsinsatser måste dock alltid övervägas utifrån det övergripande målet för det svenska biståndet, dvs. att skapa förutsättningar för bättre levnadsvillkor för människor som lever i fattigdom och förtryck.

Utskottet noterar att regeringen avser att välja ut fem pilotländer för att testa hur övergången från bistånds- till handelsbaserade relationer kan hanteras strategiskt. Utskottet vill erinra om att sådan strategisk övergångsverksamhet bedrevs under perioden 2009 – 2013 i samband med att biståndet till bl.a. Sydafrika, Namibia, Indien, Indonesien och Botswana fasades ut. Det traditionella utvecklingssamarbetet med de aktuella länderna omvandlades till ett bredare samarbete kallat aktörssamverkan. Fokus låg på att bredda och fördjupa relationerna mellan Sverige och länderna inom bl.a. handel och det civila samhället. Utskottet utgår från att erfarenheterna från aktörssamverkan tas till vara i den nu aviserade pilotverksamheten.

Utskottet välkomnar regeringens ambition att utarbeta en samlad strategi för att öka svensk försäljning av varor och tjänster till FN-systemet och de

internationella finansiella institutionerna (IFI), och instämmer i att en väsentlig del i detta är att påverka och förändra organisationernas upphandlingskrav så att långsiktighet och hållbarhet i högre grad vägs in i besluten.

Utskottet noterar också att regeringen avser att stärka den svenska närvaron på ett antal tillväxtmarknader och att beslut tagits under hösten 2015 om att öppna ambassader i Manila, Tunis och Lima och ett generalkonsulat i New York. Att öppna och stänga en utlandsmyndighet påverkar Sveriges internationella relationer och medför kostnader. Utskottet vill därför återigen understryka (se bl.a. bet. 2015/16:UU1y) betydelsen av att sådana beslut är långsiktiga och bygger på väl förankrade strategier.

Utskottet vill slutligen betona vikten av att i dagens globaliserade värld arbeta med att främja såväl export som import. Sverige beskrivs ofta som ett litet, exportberoende land, men utredningar från bl.a. Kommerskollegium (rapport 2010:6) har visat att svensk export och tillväxt i hög grad är beroende av import. Det är också en viktig del av Sveriges politik för global utveckling att verka för ett utökat handelsutbyte med utvecklingsländer. I detta sammanhang fyller verktyg som Kommerskollegiums verksamhet Open Trade Gate Sweden en viktig funktion för att underlätta för dessa länder att ta sig in på den svenska marknaden genom att informera om vilka regler som gäller för export till Sverige och i förlängningen även till andra EU-länder.

Med hänvisning till det anförda föreslår utrikesutskottet att näringsutskottet avstyrker motionerna 2015/16:3296 yrkandena 1 och 2 och 2015/16:3315 yrkandena 1, 5, 9 och 13. Utskottet har i övrigt inget att anföra vad gäller skrivelsen.

Stockholm den 11 februari 2016

På utrikesutskottets vägnar

Kenneth G Forslund

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Kenneth G Forslund (S), Karin Enström (M), Olle Thorell (S), Sofia Arkelsten (M), Julia Kronlid (SD), Margareta Cederfelt (M), Pyyri Niemi (S), Kerstin Lundgren (C), Valter Mutt (MP), Göran Pettersson (M), Krister Örnfjäder (S), Björn Söder (SD), Birgitta Ohlsson (L), Hans Linde (V), Sofia Damm (KD), Maria Andersson Willner (S) och Jamal Mouneimne (S).

Avvikande mening

Regeringens exportstrategi (V)

Hans Linde (V) anför:

För Vänsterpartiet är demokrati och mänskliga rättigheter inte förhandlingsbara. Vi försvarar FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna där mötesfrihet, organisationsfrihet, strejkrätt, religionsfrihet, press- och yttrandefrihet samt allmänna, fria och hemliga val framhålls som nödvändiga beståndsdelar i ett demokratiskt samhälle. Lika stor vikt läggs vid sociala framsteg och förbättrade levnadsvillkor. Det innebär att rätten till arbete, utbildning, bostad, vård, omsorg och kultur är nödvändiga för ett människovärdigt liv och ett demokratiskt samhälle. Vänsterpartiet står upp för de mänskliga rättigheterna oavsett var, när eller med vilka motiv de kränks och inskränks.

Sverige bedriver en omfattande exportfrämjande verksamhet. Det sker i form av rådgivning, exportkrediter och exportgarantier genom organ som Business Sweden (tidigare Exportrådet och Invest Sweden), Exportkreditnämnden (EKN), och Svensk Exportkredit (SEK). Bland annat Amnesty har kritiserat denna verksamhet för att den inte tydligt kopplas till arbetet med de mänskliga rättigheterna.

I februari 2015 presenterade regeringen en lista på 26 länder som ska prioriteras fram till 2020 i regeringens exportfrämjande arbete. Listan inkluderar en rad auktoritära regimer som Saudiarabien, Thailand, Egypten och Förenade Arabemiraten. Samtidigt saknas en rad demokratiska länder som beräknas ha en hög tillväxt under de kommande åren, exempelvis Ghana, Peru, Moçambique, Tunisien, Chile och Zambia. Vänsterpartiet finner denna prioritering märklig. Demokratier ska prioriteras före diktaturer som handelspartner för Sverige.

I den skrivelse som regeringen nu lagt på riksdagens bord om regeringens exportstrategi saknas helt vägledande principer för hur Sveriges handel och exportfrämjande verksamhet ska bidra till global utvecklig och understödja och värna mänskliga rättigheter. Detta skapar frågor om huruvida regeringens handelspolitik lever upp till löftet i regeringens utrikespolitiska deklaration om att Sverige ska vara en stark röst för "demokrati, jämlikhet och solidaritet". Tydliga kriterier för mänskliga rättigheter behöver tas fram för Sveriges exportfrämjande och verksamheten behöver bli mer transparent.